

Mélanges asiatiques
tirés du
Bulletin de l'Académie Impériale des sciences
de
St.-Pétersbourg.

Tome XI.
(1895 - 1901)

St.-Pétersbourg, 1901.

ІЗВѢСТИЯ ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ. 1898. СЕНТЯБРЬ. Т. IX, № 2.

(*Bulletin de l'Académie Impériale des Sciences de St.-Pétersbourg.
1898. Septembre. T. IX, № 2.*)

Легенда про Хакимъ-Атѣ.

Сообщилъ К. Г. Залеманъ.

(Доложено въ засѣданіи Историко-филологического отдѣленія 29-го сентября 1897 г.).

Внѣшимъ поводомъ къ изданію сообщаемыхъ ниже тюркскихъ и персидскихъ текстовъ послужило то обстоятельство, что типографія Академіи обзавелась новымъ мелкимъ арабскимъ шрифтомъ, образцемъ кото-
рого желательно было представить въ Извѣстіяхъ.

Мой выборъ остановился на сказанияхъ объ одномъ изъ высокопочи-
таемыхъ мусульманами Средней Азіи шейхѣ, о которомъ, какъ и о преем-
никахъ его, въ европейской литературѣ пока имѣется очень мало свѣдѣній.
Этотъ трактать, подъ названіемъ حکیم انا کتابی или حکیم ابا کتابی уже не-
сколько разъ печатался въ Казани, но въ довольно неудовлетворительномъ
видѣ, такъ что редакція болѣе древняя и полная, сохранившаяся въ един-
ственномъ извѣстномъ мнѣ спискѣ¹⁾, заслуживаетъ вниманія любителей
восточной словесности.

Какъ это водится во всѣхъ произведеніяхъ подобнаго рода, къ какой-
бы вѣрѣ они не относились, и наше сказаніе, не смотря на обилие леген-
дарныхъ чертъ, не лишено исторической подкладки. Шейхъ Ахмад-и-
Ясави, ученикомъ и четвертымъ преемникомъ (خلف) котораго считается
Хакимъ-Атѣ, умеръ въ очѣ (1166/7) г., и похороненъ въ г. Яси, нынѣш-
немъ Туркестанѣ²⁾, гдѣ Тимуръ приказалъ выстроить храмину надъ его
могилою. Онъ у тюркскихъ мусульманъ пользуется великимъ почтеніемъ и
мистическія стихотворенія его усердно читаются³⁾. Его постѣдователь

1) Рукопись Азіатскаго Музея № 361 (22,75 × 16 см. 257 + 5 foll. 21 lin., 11-12 г.)
содержитъ на листахъ 1 в.—248 (новой редакціи, см. Меліоран-
скаго въ المطهري p. 279. 281), а на листахъ 248 в.—257 напѣтъ текстъ безъ оглавленія.

2) П. Лерхъ. Археологическая поѣздка въ Туркестанскій край въ 1867 г. Спб. 1870
р. 15, прим. 14.

3) حضرت سلطان العارفین خواجه احمد بن ابراهیم بن محمد بن افتخار بسوی⁴⁾
Академія Казань, унив. тип. 1891. 262 pp. 8°. Было бы интересно найти древнюю
рукопись этого сборника, называемаго также مناجات; неполный списокъ имѣется въ
Азіатскомъ Музеѣ за № 293 в., и три новыхъ за № 293 с. 293 д. 293 е.

Хакимъ-Атѣ (называемый также Хакимъ-Ходжѣ и Сулейманъ-Атѣ) жилъ по всему вѣроятію не позже какъ въ концѣ VI-го и началѣ VII-го вѣка хиджры. Поселился онъ въ Хивинской мѣстности Бакырганѣ⁴), которая на новыхъ картахъ не значится, но встрѣчается уже у Мукаадиси⁵), по указаніямъ котораго станція **عرجان** лежала на пути отъ въ столицу Хоарезма **شـ**. Тамъ же находится могила ходжи, оставшаяся, какъ повѣствуетъ легенда, въ теченіе сорока лѣтъ подъ водой выступившей рѣки Аму-Дарѣй. Скрывается ли въ этомъ указаніи темное воспоминаніе о страшномъ наводненіи вслѣдствіе разрушенія Монголами въ 1220 г. плотины⁶), наводненіи, уничтожившемъ другую столицу государства Джурджанія, — этого мы не беремся рѣшить, тѣмъ болѣе что разстояніе между обоими пунктами значительное; но и лежавшій недалеко отъ Маша г. Іазараспъ былъ поглощенъ водой⁷). Во всякомъ случаѣ, святость Бакыргана можетъ взойти еще до до-исламскаго периода. И Сулейману Бакырганскому приписываются сочиненія: сборникъ поэтическихъ молитвъ и наставлений⁸), и два краткихъ стихотворенія о дѣвѣ Марії⁹) и кончинѣ мира¹⁰). Преемникомъ его былъ Зенги-Атѣ, второй преемникъ котораго Сейидъ-Атѣ называется современникомъ шейха Али-и-Рамтіни, умершаго по одному показанию въ 1311 (1321) г. Если эти даты вѣрны, то всѣмъ упомянутымъ лицамъ придется приспать довольно продолжительную жизнь.

При издании текста легенды я старался держаться по возможности ближе къ рукописному подлиннику, но въ нѣкоторыхъ случаяхъ всетаки необходимо было принять въ текстъ поправки и дополненія изъ печатной редакціи; послѣднія включены въ скобки.

4) По Рашихатъ (вар. افق قرغان) «совѣтъ бывшій холмъ», см. ниже, и В. В. Вельяминовъ-Зерновъ. Исследованія о Касимовскихъ царяхъ и царевичахъ. II. Спб. 1864, р. 127.

5) M. J. de Goeje. Das alte Bett des Oxus Amū-Darja. Leiden 1875, p. 110. A. Sprenger. Die Post- und Reiserouten des Orients. I. Lpz. 1864 p. 34.

6) de Goeje l. c. 69.

7) В. В. Бартольдъ въ المظفريّة p. 9.

⁹ حضرت مريم کتابی (Казань, унів. тип. 1878. Текстъ, переводъ и примѣчанія въ статьѣ С. М. Матвеева. Мухаммаданскій разсказъ о св. Дѣвѣ Марии: Изв. Общ. арх., ист. и этнogr. при И. Каз. Унив. XIII, 1 (1895), р. 19—34. Ср. Н. О. Катановъ: Мусульманскія легенды. Спб., Ак. 1894 р. 8, 18, 20 (устная редакція).

على چکروی ضم نظری کتابی (10) خرزمان کتابی часто издавалась въ Казани. См. Е. Маловъ: Книго о послѣднемъ времени (или о кончинѣ міра): тѣ-же Изв. XIV, 1 (1897), р. 1—96. Обработана въ такомъ-же полемическомъ духѣ, какъ статья Матвѣева, и текстъ и переводъ оставляютъ многаго желать. Интересно указание на стр. 26 на книгу соч. سلیمان، باقیان،

Слабдить весь текстъ переводомъ я считаю лишнимъ, и ограничиваюсь краткимъ пересказомъ его содержанія и сообщеніемъ свѣдѣній о школѣ или сектѣ Ахмад-и-Ясави, почерпнутыхъ изъ доступныхъ мнѣ остальныхъ источниковъ.

A.

حکیم اتا رسالہ مسی

حکایت دا انداع کلور کیم حکیم اتا رجہ اللہ علیہ کیمیکلیکدا مکتب کا باروردا برجہ اوغلانلار کلام اللہ لارینی بونیوغه یوکلاب بارور ایدری مکتب دین قیامنور بولسالار بوزلاری نی قرآن نی توبالاری کا کوتاریب ایدنتور ایدری وتقى قیامنور بولسالار بوزلاری نی اوستادلاری ساری قیلیب ارقالارینی اوز اوی لاری ساری قیلیب قایتور ایدری لار اوی مھلدا آت لاری سلیمان ایدری، القصہ کونلاردا برکون خواجه اجد یسوی رجہ اللہ علیہ مسجدے ایشکندا اولتورو را ایدری کوران بر بولاک^a اوغلانلار مکتب کا بڑا ترورو لار بولارینینک آراسندا بر اوغلان کلام اللہ نی توباسیکا کوتاریب بڑا ترورو خواجه اجد یسوی رجہ اللہ علیہ کوردی لار ایرسا محبت اثر قیلیدی ایدی لار ای اوغلان بار اوستادینکدین رخصت تیلاکیل اکر دستور برسا بڑکا کلکیل بز سنکا قرآن اوکراتالینینک [تیدی] جو سوزنی ایشتنیب سلیمان اکب بولا *اوستادیغه ایدی^b اوستادی هم رضالیق بربیب^c اجازت بردی اندین سونک اتا اناسنیدین 10 اجازت تیلادی الار هم رضالیق بربیب^c اجازت بردی لار اویلاری اوغلانلاری نی طریق^d ادب بولا کلتورو بخواجه اجد یسوی کا تابشوری لار خواجه اجد یسوی رجہ اللہ علیہ سلیماننگه قرآن اوکراتان^e باشладی لار آز مدت الجندا برجہ علم^f ارکانلارنى ضبط قیلیدی وتقى اون بیش یاش قه یتکاندین سونک خواجه اجد یسوی کا مرید بولدی تقی درجہ طریق ادب لارنی اوکراندی کیچہ کوندوز ادب ارکانلار بولان خدمت شرطلارینی بجا 15 کلموردی لار^g ،

II] کونلاردا برکون خضرع خواجه اجد یسوی رله اوپوکا مهمان بولدی لار خواجه اجد یسوی رله مکتب اوغلانلاری غه ایدی لار یازی غه بارینکلار اوتون الیب کانکلار طعام بشورالینک تیدی ایرسا برجہ اوغلانلار یوکروب یازیغه اوتون اوجون باردی لار تقی اوتون الیب کلوردا کوکدین [بر] قرا بولوت بیدا بولدی یغمور یاقیب سیل لار^g اقیب برجہ 20 اوغلانلارینک اوتونلاری سو بولدی بو حالدا سلیمان توئین جیقا ریب اوتونیغه چولگاب

R — cod. Mus. Asiat. n° 361 fol. 248 v.; K — حکایت حکیم اتا (Казань, Унив. Типогр. 1846) حکیم آتا ڪتابی — x — حکیم آتا ڪتابی (ibid., Коковинъ 1858). 8°; min.; k — حکیم آتا ڪتابی (ibid., Ун. Тип. 1878). 8°.

K — بوله^c — سلام قیلیب ترین جوکوب اوستادنیدین اجازت تیلا^d — *b) K — بولوك^a — سولار (g) — عالی R — K — f) corr. e — عالم^f K — طوق^e — طرتیب^d — اوکرتتو^f —

ا اوزى يلانكاج بولوب لارجىه اوغلان لارنىنك اوتونلارين اليب كلىب^a اوتقە يقالىينك تىدى لار اول اوغلانلارنىنك اول بولغان اوتونلارى ياخادى بو حالدا سليمان نىينك اوتونىنن كلتىرووب ياققى لار ايرسا روان ياندى وتقى سليمان نىينك اوتونىنن قىزىدۇغى^b 25 بىرلان بىرچە اوغلانلارنىنك هول بولغان اوتونلارى^c ھم ياندى طعام بشوروركا مشغۇل بولدى لار بوحالنى خضر اتا كوروب سوردى لار بىرچە اوغلانلارنىنك اوتونلارى اول بولدى ياخادى بو سليمان نىينك اوتونى روانە ياندى انىنك توتۇغۇ بىرلا بىرچە اوغلانلارنىنك اوتونى ھم ياندى بونە سرتورر دىب^d سليمان دىن سوردى لار ايرسا سليمان تواضع قىىدى وايدىم ھارىئەنە يولده كىردا يغۇرمۇ يغۇرا تۇنۇنى جىقاپارىپ اوتونۇغە 30 چىرماب ايردېم^e اوزوم يالىينك بولوب كلىب ايردېم^f اول سىبىد دىن اوتونۇم قوروغ بولدى بولغاى تىب جواب بىرى خضر اتا عجب^g تىسىن قىىلىدى لار خوش حىكىمانە^h ايش قىلىيپ تۈرۈ مۇنۇشك آتى حكىم سليمان بولسۇن تىب حكىملىك آت بىرى لار وھم نفس تارتىنى لار خواجه اچد يسوي رله شادман بولدى لار سليمانغە قوتلۇغ نفس بىرلان 35 قوتلۇغ آت بىرى لار مبارك بولسۇنⁱ وېيىخىش بوطارى^j تىب ايدى ايرسا خضر آت انداغ ايدى^k اى حكىم سليمان اغىزىنکى آچقىلىق تىدى حكىم سليمان اغىزىنى خضر ئەمگە توتىنى خضر آم توپرۇك دە سالدى سليمان نىينك انجى اول حالدا فييظ نور^l بىرلان تولدى خضر آم ايدى احمدى ناتۇرسىن اسرار معنىنى ئاظهار قىلغىلەن تىب رختىت بىرى 40 حكىم خواجه رله اسرار معنىنى اغىزىنى آچىپ اول ايتكان حكىمت بو تۈرر حكىمت ايىسک اوسىكى كوركوم بار^m سىنوق سىرسوق كېركوم بارⁿ

شىيخم اتونۇغە يىبارسا^o بارماستقا نى ايركىيم بار^p 40

تونوم اتونۇغە چولغاپ^q تىبى سۆقە تىرلاب^r

الىچىدەن مىحبىت اورلاب^s خضر الياس اتام بار^t

آب المىيات بىرىلەكان^u ازۇن الىچە تىرىلەكان^v

حق دىن اولوش بىرىلەكان^w خضر الياس اتام بار^x

شىىعەت کاستۇن اول^y طېرىقتە سەتۇن اول^z 45

حىقىقتە سەتۇن اول^{aa} خضر الياس اتام بار^{cc}

تون كون بىورور ياباندا^{bb} كىنج معنى بار اندادا^{cc}

مرد مىردان قاتىندا^{dd} خضر الياس اتام بار^{ee} 50

حلقە قىيلور دىييانى^{ff} ايستاب تاماس خلق آتى^{gg}

طېرىقتە سلطانى^{hh} خضر الياس اتام بارⁱⁱ

باسسا تاغلار يارىلغان^{jj} مىنسا يېرلار تىرسۈلەكان^{kk}

مىشىقى مغرب كورونكان^{ll} خضر الياس اتام بار^{mm} 55

^a آچدى خضر آم آغىزىغە توڭر^o — K — K — ubique K — e) > K — f) K — K — K — آلا كىلىدilar^o
^b آچدى خضر آم آغىزىغە توڭر^o — K — K — كىنخى بولدى R — R — حىكىمانە K — g) — R — حىكىمانە R — h)
^c آنداغ دە قىلى ئىچى ئۇرى^o — K — K —

آزغانларنى كونдоркан، آچقانларنى تividорган،
سوسаганنى قандорغان، خضر الياس اتام بار⁸
ظاهر كوزка گوروپناس، باطن سرى اوروپناس⁹
55 آتسىز يول لار تزووظас، خضر الياس اتام بار¹⁰
قوشدىك هواقه اوچقان، تاغ تىنекىزنى توز كىجكان،
منко سوئىنى اشجان، خضر الياس اتام بار¹¹
60 قومدا ايىزىن ايدىلاكان، خلق دين اوزون كىزلاكان،
حقىقتنى سوزلاكان، خضر الياس اتام بار¹²
عالمازلىنىك ايدوغى، كتابلاردا بولدوغى،
كونكلارنىنىك ساندوغى، خضر الياس اتام بار¹³

«حكيم اتا خواجه اجد يسمى دين يشارت همت بولوب خضر اتادىن اولوش الدى لار»
III] حكايىت كونلاردا بىر كون قىربان آيىندا توقسان توقۇز مىينك مشائىخ بىرجه لارى حاضر
بولوب ذكر وسماع¹⁴ صحبتى قورولدى ئماز وقتى بولدى ايرسا بىرجه مشائىخ لار¹⁵ ئمازغە⁶⁵
قويدى لار خواجه اجد يسمى رله امامتلىق غە كىجدى الازىنىك خفيفه مقصودى بار
ايردى بىو مشائىخ لارنىنىك قىيوسى كمال غە يتى ايركان مراد¹⁶ حاصل قىيلدى لار ايركان
بولازنى سينالىنىك دىب قوى نىنىك قوفونى [صواب] بىللاركىا بغلاب امامتلىق غە
كىجدى لار اونك يانىندا حكيم اتا سول يانىندا صوق محمد دانشمند ايردى خواجه
اجد يسمى رله قراءت اوقوب رکوع غە باردى لار آواز بىلان قۇقدىن بىل جىقاردى لار⁷⁰
اندىن سىجىدە كاردى لار ايردى يىنه سو قويولدى انى كوروب بىرجه مرىپدارلار ئمازلارىن
بوزدى لار شىخنىنىك طهارتى سنىرى دىب حكيم خواجه ئمازنى بوزمازى صوق محمد
دانشمند [سول] اذاقىنى بورا باسيب ايردى كوردىك حكيم خواجه تىك ترور اول ھم
ماذاقىنى بورونغى دىك بىرتكىدى بواجع عېزىز ئمازنى ادا قىيلدى لار سلام قىلىپ ئمازدىن
75 جىيقدى لار خواجه اجد يسمى رله ارقالارين محىتاب سارى قىلىپ بوزلازىنى مشائىخ لار
سارى قىلىپ انداغ ايدىك نا اوجون ئمازلازىنى بوزدونكىز من دا خود طهارت كامل
بار ايردى ولى سىزلازنى تىجرىه قىلىماق اوجون بىللىكما قۇقۇ بغلاب ايردىم اوش كورونك
تىبب جىيقارىب سالدى لار ايرسا بىرجه لار تىك قالدى لار خواجه اجد يسمى رله
ايدى لار سىزلازدىن بىر بوتون مۇيدىد بىر يارىم مۇيد كمالغە¹⁷ كليمىش تىدى لار ايدى لار
80 كىملازنى ايتورمىزلاز [خواجه اجد يسمى رله ايدى] اولك بوتون مۇيد دىب حكيم خواجهنى ايتورمىز تىدى لار
نادان نه بىللىسون اير سەپنى باطن كوزىن اچقاونچە اير نظرىن تىجان تاپارسون يوراك
يانغىن ايردىتماكونچە¹⁸،

a) R 249 v. — b) > K — c) < K — d) < K — e) < K — f) < K — g) < K — h) < K — i) < K — j) < K — k) < K — l) < K — m) < K — n) < K — o) < K — p) < K — q) < K — r) < K — s) < K — t) < K — u) < K — v) < K — w) < K — x) < K — y) < K — z) < K —

غىرىلارى اوزلاردىن نادان بىلسونلار باطن كوزىنى اچقاونچە اير نظرىن تىجان تاپارسون¹⁹ قىچان تاپارسون²⁰ باطن كوزىن اچقاونچە اير نظرىن تىجان تاپارسون²¹ كىچىن اچقاونچە²² — باطن كوزىن اچقاونچە اير نظرىن تىجان تاپارسون²³ — يوراك يانغىن ايردىتماكونچە²⁴ (Mezioranskill).

۸۵ اندین سونك خواجهه اهد یسوی رله حکیم خواجهه ایدی احمدی سینینک ایشیننک تمام بولوب ترور تانک بولا؛ ایشکیننکدا بر تیوه چوکار اول تیوهنی منکیل باشین بوش قویغیل باریب اول تیوه قایدآ چوکسنه سینینک منزل مقامینک اول بیر بولور دیب رُخصت بردی لار حکیم اتا وِداعْ قیلیب قایتی منزلیکا تانکلاسنه اول تیوهکه مندی باشین بوش قویدی ایرسا اول تیوه ترکستان دین کون بتار طرفیکا بورودی و تقی خوارزمی شهری نینک قویاش اینیشی ساری بی نوار ارقاسی دیکان بیرا باریب پوکتی قومادر ۹۰ تیلاک؛ قولای لار ینه قومادر تیوه باقردی اول براکا باقغان آت اندین قالدی حکیم اتا تیوه دین توشتی لار اول یرنی قراب کوردی لار اول بیر بوغرا خان نینک یلقن تواری اوتلار بیزی سی ایردی بیش کشی بیلقن جی لار کلیب حکیم اتاغه [ایدبلار] نه کشی ترور سین موندا گستاخ لیق قیلیب؛ توشارسن حکیم اتا ایدی من درویش ترور من بو یردا منزل مقام ۹۵ قیلور؛ خیال بار دیب ایدی لار اlar ایدی لار بو بیر بوغرا خان نینک بیلقن جی سی نینک اوروشی ترور سنی موندا منزل مقام قورغالی قوساص میز تیب حکیم اتاغه قوروغ چجتین کوتاریب چله قیلدی ایرسا حکیم اتا یفاج لار گه؛ ایدی توتونک بولارنی تیدی تورانغو یفاج لاری [بار ایردی اول زمان اول اوچ یلقن چینی] یفاجلار؛ بوداقلاری بولا باسیب الیب قالدی ایدکی سی تجیب قوتولدی لار بوغرا خانگه باری لار بو واقعه دین خبر بردی لار ایرسا بوغرا خان ایدی اوچ کون بولوب ایردی بورنونه ایرانلار ایسی ۱۰۰ کلور ایردی انداغ بولسا شکر تنکریغه مونده هم ایر بیدا بولیش بولغای تیدی عبد الله صدر آتنیغ بروزی بار ایردی انى اونداب ایدی کم طریق ادب تعظیم بولا انى سورغیل کیم ترور اول درویش؛ قایدین کلیب ترور آتی نه ترور تقی کیم کا مرید ایرمیش تیب کوندوردی عبد الله صدر کلیب حکیم انا دین سوردی طریق ادب؛ بولا ای درویش کم ترور سین قایدین کلورسن آتنینک نه ترور تیب سوردی ایرسا ایدی لار اقام ۱۰۵ قویغیل اتا ایدی یفاج لار دین سورونک یفاج لار دین سوردی لار ایرسا یفاج لار دین آواز یسوی نینک مریدی ترور من تیدی عبد الله سوردی بو یلقن جی لار موندا نجوك اسلیب؛ ترولار حکیم اتا ایدی یفاج لار دین سورونک یفاج لار دین سوردی لار ایرسا یفاج لار دین آواز جیقدی هر کهکا مشائخ غضبی بولسه مونداغ بولور تیب عبد الله بو مجاییب لارنی کوروب تعجب بولان اتلاندی بو سوزنی بوغرا خانگه ایدی بوغرا خان بو سوزلارنی ایشتبیب تعجب دا قالدی ایدکیم وزیرلار بو کیم ایرسا مجایب [عزیز] کمرسا ترور منکا نیازلار ۱۱۰ کراک اذابت قیلماق کراک تیدی بوغرا خان نینک عنبر آتنیغ صاحب جمال قیزی بار ایردی اول قیزی حکیم اتاغه نیاز تارماق اوجون مصلحت کوردی وهم قیزیلاری قبول بولدی لار اول عنبر آتنیغ قیزی نیاز تیوه لارنی تیوه جی؛ بولان قوی لارنی قوچی سی بولان یلقن لارنی

a) توغار K! - قیلش تانکداسی b) - قایو بیره چوکه قوماسه
 a) R 250 - d) - K - قیلو c) - K - اوتلایور e) - K! - خراسان
 a) K - قیلو b) - K - اوتلایور f) - K! - نوا
 a) K - K - k) + خدا
 a) ادب ارکان g) - K - بیلقی سی: اوتلار بیری
 a) Kkx? h) - K - بیلقی باجمنی i) - R - اف...
 a) K - q) - K - قالوب p) sic RKKx -

پىلىقى جىسى بىرلان بىرجه مال توارلارنى [بوغرا خان كلتوروب] حكيم اتاقە نىاز 115
تارتى لار وتقى بوغرا خان^a اوزى وبرجه بىكلارى بىرلا كلىب حكيم اتاقە مرىد بولدى لار
وتقى خلايىق لار كوندىن كونكا بىغلاشا^b باشلايى لار حكيم اتاكىنىڭ شهرتى خلق آراسىدا
مشهور بولدى اول يىردا منزل مقام آراسته قىلىدى لار وتقى اول يىركا باقرغان آت
بىرىدى لار حكيم اتاكىنىڭ منزل مقامنى امىدى باقرغان تىپلار^c
116 7] نقل قىلىپ ترولار كم عنبر انادىن اوج اوغۇل بولدى اولوغى ئىنىڭ آتى مەود^d خواجه
اندىن كىچىك اوغلۇ ئىنىڭ آتى اصغر^e خواجه اندىن كىچىك اوغلۇ ئىنىڭ آتى حېنى خواجه
ايردى رەھىم ئەلتى علیبىم اجىھىن^f خوارزمى^g شەرىندا بىر اولوغ شىخ بار ايردى شىخ جار الله
عallaمە شىخ دېرلار ايردى بغايت عالم داشمىندى ايردى كشاھنى تىمنىف^h تكارا قىلغان
ايردى لار وتقى مەجد خواجه بىرلا اصغر خواجهنى خوارزمى غە بىبارىپ ايردى لار شىخ جار
اتە ئەلامە شىخ قاشىندا علم تەھىىىل قىلىماقلىق اوچون كونلاردا بىر كون خەزىءە اپىندىدا
صەراخى پىيالەنى قوپىوب بىوخاجەزادەلار شراب سونوشور ايردى لار خلايىق لار انى كوروب
120 تعىب قىلىدى لار عىجب مۇنۇنكىداك خواجهزادەلار بىر قېبە لاسلام اپىندىدا شراب اپىجا ترولار
مىست بولولار تىپ بىسۇزنى بارىپ بىكىم اتاقە ئىدى لار ايرسا حكيم اتا خواجهزادەلارغە
كىشى بىماردى تىپ اوغلان لارىم منكا كاسون لار تىپ خواجهزادەلار قىجان بىسۇزنى ايشتى
ايرسا اتفاق قىلىدى لار كمⁱ بىزىز بىناملىق بىرلا باقرغان ايدىكى^j نىتكى كىرىكى مىزى تىپ اندىشە
قىلىدى لار بارمادى لار حكيم اتا رەلە باقرغاندىن شىخ جار الله للامە شىغۇنە تىپ اکابرلار كا
125 مكتوب بىماردى لار كىم خواجهلارنى توپ شەرىعت بىولى بىرلا احتساب قىلغايى سېىزلىار
تىپ شىخ جار الله علامە شىخ رەلە ئىدى لار شەرىعت بىولى بىرلا ايش قىلغايى مىزى اهل
احتساب لارى غە ئىدى مۇنۇنى سونك هر قايدا شراب الجىسىلار توتونلار احتساب
قىلىنلار تىپ خوارزمى شەرى ئىنىڭ اورتاسىدا بىر اوزون منارە بار ايردى اتىنىڭ
اوستوكا جىتىپ خواجهزادەلار شرابغا مشغۇل ايردى لار مختىسبىلار مۇنى كوروب
130 منارەغە جىقدى لار خواجهلارنى توپ احتساب قىلغايى خواجهلار اوزلاردىن منارەدىن
قاشىلادى رايركا ساكنلىك بىرلا كلىب توشتى لار اياق اوستون^k بىسا تىپ توردى لار ايدىكى
لارىنىدا شىشە صەراخى بىيالە بار ايردى بولار سەمانى خواجهلار اول صەراخى بىيالەنى
تولدوروب [شىرت سُنوشىپ] نوش قىلىدى لار انى كوروب خلايىق لار غەریبو كوتارىپ
يغلاشىپ بىويتلار بىغە^l فوطە سالىپ خواجهلارنىڭ اداقييغە توشوب عذر قولدى لار اكشىر
135 خلق [آنده] خواجهلارغە مرىد بولدى لار هەر آينىھە اى مۇمن لار ولى لار آراسىدا مۇنۇنكىتىك
كرىشمەلار بار ترور ايرانلارنىڭ ايشى حقىقىي ايرور مىجازى دىن ايشى^m يوق پرواي
قىلىماس لارⁿ
140 VI] نقل قىلىولار كم حبى خواجه اتاسى قاشىندا ايردى خبى خواجه رەلەنىنىڭ بىرقرا
تۈوجهان آتى بار ايردى وتقى ايكى قرا تازى ايتى^o بار ايردى^p هر كوندا كىيىك اولاپ
145

a) R 250 v. — b) كون^q كوندىن يغلىشو — c) K — d) sic
— e) اصغر — f) ubique K — g) + K — h) K — i) آتى — j) R 251 — l) دين + K — k) R 251 — l) دين + K — m) اوستونه — n) R 250 v. — o) K — p) كوندا كىيىك اولاپ

A تویدوچاق آطیغه یوکلاب کلتوروب اتالاریغه نیاز قیلور ایردی لار هر کون عادت لاری بو ایردی حکیم خواجه حبی خواجه نینک مونداخ سیاست برکان یوروکانین کوروب ایتور ایردی منینک بو اوغلوم درویش بوطاينن اسپای^a بولور خیالی بار بولغای تیور ایردی ، نقل قیلور لار خیوق^b ولا یتندا طرا^c دیکان بیرون کلیب شیخ ساعت خواجه حکیم 150 اتاغه^d مرید بولدی طریقت یولی نینک ادبلاین فبیط قیلدی ریاضت تاریب کیجه کوندوز خدمت شایسته قیلدی حق دین نظر رجت تابدی حکیم اتادین اولوش الدی حکیم اتا حقیقت کونکل برکان شیخ ساعت خواجه نی اوقول اوقوندی اولوش بربیط طرا^e دیکان بیکان بکندو مقامیغه باردی اصل طرانینک فرزندی ایردی طرا^f دیکان خیوق^g کنت لار دین برکنت ایردی ، القصه کونلاردا برکون حکیم اتا رله^h ایدی لار غنبر اناغه یا عنبر بو شیخ 155 ساعت ذات اوغلومیز ترور حبی خواجه نفس اوغلومز ترور بولا ریننک قایوسی نینک ایشی تمام بولوب کامل لیق قاعیش ایرکان سینالینک هر ایکی سی نینک اتلارین توتب چارالاینک قایوسی اونومزنی ایشتیبⁱ زمان حاضر کاسه تنکری در کاهیندا ایشلاری کامل لیک تابیب مراد حاصل قیلمیش بولغای لار تیب^j کنکاش قیلدی لار اول ذات اوغلومیز شیخ ساعت نی چارالاینک [تیبدی] اول اوق اولتورومیش بیلاریندین اوغلوم ساعت یا 160 اوغلوم ساعت تیب اوج قتلله چارلادی^k في الحال شیخ ساعت خواجه لبیک پادشاهم^l تیب بیت^m ایشکدین کرید کلدی لار حکیم اتاغه السلام علیکم یا عزیز اتا تیب سلام قیلدی لار حکیم اتا رلهⁿ و علیک السلام یا اوغلانم شیخ ساعت تیب جواب یاریقادی لار^o اول زماندا کورسالار شیخ ساعت خواجه نینک ایتا کیندنا نارسا^p بار ترور حکیم اتا ایدی لار های اوغلوم شیخ ساعت قیدا ایردینک قایدین کلورسین ایتا کیندنا نا غمرسا^q ترور ایتا کیندکنی توتب 165 کلورسین تیب^r سوری لار ایرسا شیخ ساعت خواجه عندر قیلدی لار ای عزیز اتا من طرا^s بکیندنا ماش اوروغین سچار ایردیم سیزتینک آوارینکیز قولاقیغه یتشدی ایرسا مونده حضرتینکیزدا حاضر بولدهم ایتا کم دای ماش ترور تیب جواب بردی لار و تقدی طرا^t بیزی برکان باقرغان نینک آراسی اون بیش کونلوك بول ایردی اون بیش کونلوك بولدین شیخ ساعت خواجه طرفه العین الجندا کلدی حاضر بولدی لار حکیم اتا شیخ ساعت 170 خواجه دین خوشنود بولدی لار فاتحه اوقوب دعا قیلیب شیخ ساعت خواجه هه اجازت بردی شیخ ساعت خواجه ینه طرفه العین الجندا طرا^u بیزکا باربیکا مشغول بولدی لار شیخ ساعت خواجه نینک کرامت ولا ینی کوب ترور اما موندا مختصر قیلدوق^v واندین سونک^w اول اوق [اولتورمش] بیلاریندین اوغلی حبی خواجه نینک آتنین توتب یا 175 حبّی^x یا اوغلوم حتّی تیب اوج قتللا^y چارلادی لار حتّی خواجه^z کلمادی انکا کونکل ساوقتی کیجراك ینتی لبیک بابا تیب حبی خواجه^{aa} اولامیش کیکلارنی [کلتورب]^{bb} حکیم اتاغه نیاز تارتتی لار ایرسا حکیم اتا نیازین قبول قیلماندی حبی خواجه ایدی لار ای بابا نیازمهیزنى نتک قبول قیلمانس سیز مندا^{cc} نه تقصیرلیق کوردونکیز

a) K - خوجدغه - c) R - چنوق R - et - g) سپاهی scripsi pro - b) g;g) > K - h) R 251 v. - K1 - های شاهم f) - K - خلوت + e) - K - i) - موندا K منده K - کچکارک کلدی m) - R - K - خوجه نی هم n) - هم o) - هم p) - هم q) - هم r) - هم s) - هم t) - هم u) - هم v) - هم w) - هم x) - هم y) - هم z) - هم

تىيدى ايرسا حكيم خواجه رله ايدى لار اي اوغلوم شىخ ساعتىنى 4 چارلا ديم ايرسا اوغلوم ساعت ۇلۇا يېرىندىن طرفە العين الشجىدا كىدى تىقى سىنى چارلا ديم ايرسا باقرغان صحرالارنىدىن كىچوكوب كلورسىن اول سببىدىن كونكلىو¹⁸⁰ پېشان بولوب ترور تىب ايدى لار ايرسا حبى خواجه رله ايدى لار اي بابا مەھىيەت تىينكىزدا اىكى كەمە غرق بولوب بارا ترور ايدى ياخىمىتى بىرلان اول كىمەلارنى تىينكىزدىن تارتىب ايدى من اندا بارىپ تىنكىرى تەعەنينىڭ عنايتى بىرلان اول كىمەلارنى تىينكىزدىن تارتىب جىغىار ديم¹⁸¹ آوازىنىڭ قولاقىمغە اندا يىشىتى اما بىو سببىدىن كىچوراڭ¹⁸² كىدىم تىب عندر قىىدى لار ايرسا حكيم خواجه بىو سوزقا اينامىدار لار [ايدىلار] اي اوغلوم سوزۇنى اندىغ¹⁸³ سوزلا كىيل كەم كىشى اينانسون سىن قايىدا مەھىيەت درياسى قايىدا تىيدى حبى خواجه ايدى اى بابا اكى ايناماسانكىز اوش بۇيۇنۋىنى كورۇنلۇك تىب كەمە تارتاقان كېراسمىن كورساتتى باقسەلار بۇدۇنلارى كوب كوناك¹⁸⁴ بولېش وېنە ايدى اكى مۇنكا ايناماسانكىز اون مىنگىكلىق نىيار تىب ترورلار بىش آى دىن سونك نىيازىنى كلتۈرۈپ بىرغا تارتارلار دىب ايدى لار ايرسا حكيم اتا نارسا زەعادى قىجان بىش آى تمام كىيىدى ايرسا اول كىم ايرسالار اون مىنگىكلىق نىيارنى¹⁸⁵ كلتۈرۈپ حبى خواجهە تارتىدى لار وهم اوزىلارى مىيد بولدى لار غەپپە كوتارىپ يەغلاشىپ بىرچەسى حبى خواجهەنىڭ اذاقىغە توشتى لار حكيم اتا رله حبى خواجه دىن مونداگى كرامتىنى كوروب تىعجىب دا قالىدى لار باطنىندا¹⁸⁶ ايدى لار عجب بىو اوغلوم دىن مونداگى كرامت ولايت ئاظەر بولۇ ترور تىب كونكىلۇندا كىچوردى¹⁸⁷

VII نقل قىيلىب ترورلار كىم حكيم اتا رله تانك خمازى نىينك سنتىين¹⁸⁸ قىيلىب فرضنى¹⁸⁹ كعبەدا بارىپ¹⁸⁹ قىيلور ايدى لار كونلاردا بىر كون حبى خواجه ايدى لار رله اى بابا سىز ايرتا خمازى نىينك سنتىين موندا قىيلور سىز فرضىدا بىق بولور سىز فرضىن قىيدا قىيلور سىز تىب سورىدى لار ايرسا حكيم اتا ايدى لار اي اوغلوم فرضنى كعبەدا قىيلور من تىيدى حبى خواجه ايدى اى بابا كعبەغە بازور سىز مشقت تارتار سىز كعبەنى موندا كلتۈرۈپ بولناسىمو تىيدى حكيم خواجه هەر كىشى كعبەغە بارىپ كعبەنى اندا²⁰⁰ تابسا اول هەم اوlogue درجه مرتىبە ترور كعبەنى كلتۈرمەكماڭا اوlogue [قدرت] قۇزى كراك تىيدى لار حبى خواجه ايدى لار اي بابا ايران لارە اكى افتقاد كامل وھەمت بىند بولسا كعبە اوزى كلكاي تىيدى حكيم خواجه رله صىب مادقىدا قوبۇپ تانك خمازى نىينك تىيدى لار، القىمە اول كىچە حكيم خواجه رله صىب مادقىدا قوبۇپ تانك خمازى نىينك سنتىين قىيلور اوجون كىدى لار حبى خواجهەنى باقىسالار مسجددا ترور كوردى لار وېنە²⁰¹ بىرچە كعبە ايرانلارىن ھەم كوردى لار حبى خواجهەنى طواف قىيلورلار كعبە معظەم نىينك مبارك حلقةسى محراب نىينك اوستوندا ترور حكيم اتا حلقة مباركىنى طواف قىيلدى لار اول كون كعبە ايرانلارى بىلا جاعت بولوب تانك خمازىن قىيلدى لار ونقى بىرچە باقرغان اىلى كلىب مسجددا خانقاھە كىرىدى لار كعبە مۇعەزمىن كمبارك حلقةسىنى طواف

a) كومكوك K; cf. supra l — e) كېچۈكارك R; b) sic R; c) چىغىارور ايدى ديم d) R 252 — g) موندە اداء + K — f) موندە اداء + e) باطنىندان

A قىىلىدى لار وتقى حبى خواجهنى طواف قىىلىدى لار بىرجه باقۇغان جاعتى كىلىپ حبى
 211 خواجهەغە مىرىد بولدى لار ئاز اشراق اوقوغاندىن سونك كعبە معظىم كعبە^a اپرالارى بىلان
 غايىب بولدى اول كون بو كراماتلارنى كوروب حكيم خواجهنىنىڭ كونكىلىنىڭ كۈنچىلىك
 بىدا بولدى^b تېبورلار^c

VIII نقل قىيلولار كونلاردا بىر كون حكيم اتائىنىڭ مۇرىدىلارى دىيغىلىب كىلىدى لار توقۇز اوکوز
 215 اولتۇرىدى لار دىك وسماع قورولدى^d ايدىلا دعوت بىردى لار حبى خواجه حاضر يوق اپرالى آوغە
 بارىب اپرالى اولوش قومىمىدى لار^e حبى خواجه كىلىدى لار اوكلامىش كېكىلارنى كلتوروب
 حكيم اتاغە نىزاز قىىلىدى لار وتقى تعظىم بىرلا اولتۇرۇب اتالا رېغە سوز ايدى لار^f اى بابا
 مۇرىدىلارنىكىز كالمىش توقۇز اوکوز اولتۇرمىش لار بىرجه اولوغ كېجىك اولوش المىش^g بىزكى
 اولوش قومىمىش سىز بىزىدا^h نى تقصىرىلىق كوردونكىزلىز تىدى اپرسا حكيم خواجه ايدى
 220 اى اوغلۇم اپرالانلار ايش قىىلىدى لار اولوش الدى لار سىين ھەم ايش قىيلسانك اولوش الغايى
 اپرالىنىڭ تىدى حبى خواجه ايدى ايش قىيلساق بىرجهⁱ اولوش نى تىنىك^j قىلغىاي اپرالوڭ
 تىب خىرت^k بىرلا توردى اتاسىنىڭ مۇرىدىلار رىكا آواز بىلان ايدى اولتۇرمىش اوکوزلارنىنىڭ
 تىرىپسىن كلتورونكىزلىز تىب مۇرىدىلار روان اولتۇرمىش توقۇز اوکوز تىرىپسىن حبى
 خواجهنىنىڭ الدىنندا قويىدى لار حبى خواجه رەل قىبلە سارى قدم باسىب قولون
 225 مناجات قە^l كوتارىب مناجات قىىلىدى تىقى عصتاسى بىرلا [اوکوزلاركا ايشارات قىىلىدى لار
 وايدى اى جانوارلار تىز قوبونك تىكىرى تىعالى يارلىقى بىرلە تىب]^m اوکوزلاركا ايشارات قىىلىدى لار
 اپرسا توقۇز اوکوز بىرجهسى مونكراشىب قوپا كىلىدى لار حبى خواجه ايدى لار اى بابا اوش
 بىز ايش قىىلىدۇق ائمدى بىرجه اپرالانلار اولوشى نى تىنىكⁿ السون لار تىدى بو حكىمتى
 كوروب اتاسىنىڭ مۇرىدىلارى بىرچاسى كلىب غربو كوتارىب يىغلاشىب حبى خواجهنىنىڭ
 230 اذاتىغە توشتى لار وتقى بىرجهلارى اينابىت قبول قىلىپ مۇرىد بولدى لار بو ايش لارنى^o
 كوروب حكيم اتاغە غىرت اثر قىىلىدى وايدى اى اوغلۇم ايکى قوچقارنىنىڭ باشى بىر قزانىدا
 قاياناماس^p يى سىز يا بىز تىب نفس تارتىنى حبى خواجه بو سوزىنىڭ سر معنى سىين
 بىلدى ايدى اى بابا هەر آينە سوزلار ارا مشىمور ترور ايکى قوچقارنىنىڭ باشى بىر قزانىدا
 قاياناماس سېيغىماس ولى مۇنوكۇزى بىلان بولسا^q اكىر مۇنوكۇزلارىن كىتارسا اوچ قوچقارنىنىڭ
 235 باشى ھەم بىر قزانغە سېغار اپردى هەر آينە اول نفس نى بىزكى تارتىدىنىكىز خوش قالىنىڭ بىز
 بىرالىنىڭ بابا تىب يىغلاپ جىيقدى لار [اتاسى] عنبر اتاسىنىڭ قاتىغە كىرىدى لار اناسىدىن
 تىجىللىك تىبلاىدى لار وتقى نذر نىزاز حبى خواجهەغە^r كىلور اپرالى بىرجهسىن
 دروپىشلاركا حق رىضاسى اوچون مىرف قىلىور اپرالى وتقى ايدى اى انا هەركىتتىنىڭ
 باشىغە ايش توشسا بىزنى شفيع كلتوروب اعتقاد بىلان ياردىم تىلاسا انكا حاضر بولوب مدد
 240 يىتشتىرور اپردىم^s حضرتىنىكىزدا بولسام ازالىق حىقىنلىك^t* نىجاى كلتوروب^u هەر آينە قايتارور

آجىدىلار (e) — قوردىلار (f) — K — d) R 252 v. — K — a) اثر قىىلىدى (g) — K — وحلقە مبارك (h) — K — h) R mg. — غىضب pr. — تىكىر (i) — K — k) R — K — g) — بىزدن (j) — K — f) — لار (l) — K? — من هەر د (m) — كىجىد (n) — سەنمەز (o) scripsi pro — سەنمەز (p) — سەرنى (q) — حاجىتكا (r) — K! — نى سەزىك (g) —

ایردیم احمدی غایب‌لار **عَالَمِنْدَا سَفَرْ قِيَادُورْمَنْ**^a خوش قالینک ана اتام‌عه مندین سلام ایغیل A
تقى دعا بىلان ياد قىيسون تىدى اناسى بو سوزنى ايشتى اپرسا حبى خواجهنى توجوب
تضرع بىلان زارى لېق قىلىپ يغلايو باشلاھى^b اى كوزوم ياروغى واى جان پارهسى اى
بغريم كىسائى عزىز اوغلۇم سىن سىزز ناتاك قىلغايى من سىنى كىتكالى قويقۇم يوق تىب جزئ
فرع قىلا باشلاھى اپرسا حبى خواجه رله ايدى اى ана سىزز منى قويونك ايشكىدا²⁴⁵
تۇرۇنك تىدى اناسى حبى خواجهنى قويقۇم سىنى كىتكالى قواعمىش من تىب ايشكىدا
توردى حبى خواجه كەقاناكىن كىب حجرەنинك اورتاسىيغە كىلىپ اولتۇردى كەفانڭىنى
چىزىپ^c باشىخە بوركاندى ايدى اى ана احمدى منىنك اوجون كوب يغلاماقىيل اكىر اقام
مندین اغىرىدى اپرسا خوشندۇ بولسون خوش^d سىززكا يورت قوتلۇغ بولسون بىزىكا يول
قوتلۇغ بولسون تىب كەنەنگ آستىندىن غايىب بولدى كەنەنگ اول يىدا قالدى عنبر ана²⁵⁰
كەقانڭىنىن كوتارىپ يوزون اوروپ فرياد كوتارىپ يغلاپ حكيم اقانينك قاشىغە كىرى بى
حالدىن خېر بىرى حكيم خواجه رجە الله عليه هم^e يغلايو باشلاھى نېھە يغلاساalar
بوطاۋى لار حبى خواجهنىنك غايىب بولغاننىن ايشتى لار^f اولوغ كېيىك اىدل كون^g غربىو
كوتارىپ يغلاشتى لار حكيم خواجه اولوغ قىغۇلۇق بولدى كوب ولايتلاركا سۇراڭلار
سالىب اىستاناب تائما دىلار حكيم خواجه حبى خواجهنىنك فراقىنдин اىستىكان²⁵⁵
حڪمتلارى
آه درىغا ۋىننىن كوكىننىن آراسىندا ، يىتىرۇم شونكقار قوشوم بىلماش مىتا
يىارانلار سىزز تىلاكىدا من اىزلاڭدا ، دىغلابان كوزدە ياشىم سىلماش مىتا
دىغلايان كوزدە ياشىننك سىيلغىليل دېرلار^h تورت يانغە ايدىكى سوال قىلغىل دېرلار
ايستاناب جان قوشۇنكتى بولغىل دېرلارⁱ من انكا آزاد قرار قىلماش مىتا²⁶⁰
من انكا آزاد قرار ناتاك قىلغۇم^j ، آليم ھارىپ منكىزم سولوب قىدا بارغۇم
أىيا جان تايىلماش من قول اولكۈم^k خېيارىن بىلماش اندا تورماش مىتا
خېرىدىن بولۇن سور دېر شام ىزراڭدا ، قىيرىم بىلان خطاي اول داشت پۇراقدا
پرواز قىلىپ يورور دېرلار جان ۋەرقاددا^l من انىنك يىول لاپىنى بىلماش مىتا
يىولىنىن بىلماش من تىب تا توراين^m ، يىلوندا تىلەم اھكاك قىن كۆزىايىن²⁶⁵
يىارانلار سىزز قالىننىك من بارايننⁿ من باراسام اوشال يىردىن كلاماس مىتا
من باراسام بولۇنغاى مو اندا قوشوم^o ، بولۇناسا دشوار اىسرۇر منىننك ايشىم
قولۇمۇغە قونار بولسا شونكقار قوشوم^p ، قازار قۇ قاراشو كىسا سالماش مىتا
قوشومغە آت بىرى لار آم توزى^q ، آداغى قىل سليمان حكيم سوزى
كېم بىلدى كەم بىلماھى بوسى سوزى^r مولىم دىن اوزكا كېھىكا دىماس مىتا²⁷⁰
اندىن سونك تىنکى تىعالي دىن يېلىغ معلوم بولدى حكيم اتاغە يا حكيم سىننىنك
اوغلۇنك نىسلەنдин^s التىش ولى قويار اپرىي بو بىرجه ولى لار دىيادىن كىسىدى لار بو

عليهم K — e) قالنگ K — d) جازىپ K — c) sic R — b) يغلادى ايدى (b) — R — نص ... i) R 253 v. — h) K — g) بارچەسى + f) ايشتىپ (f) — R! — اجعىن
Her.-Фаз. срп. 11.

A· کناهینكىنىنک كفارتى اوجون قرق نىيل اوستونكىدىن سو اقىزغايى من اندىن سونك اول
كناهندىن ارىپورسىن تىب [بو بىرلەغىي ايشتى ايرسە حكىم آتانىك] خاطرى بغايت
پېرىشان بولدى اول ساعتدا اولوغ درگاهە قول كوتارىپ نالىشلىق قىلىدى بار خادىا
275 حاضرسىن ناظرسىن [ناصرسن] قادرسە داناسىن بىناسىن [بارسە] و بىرسىن بىرچە
قل نىنک سرىنى آشكرا بىلورسىن تىب حسرت بىلا مناجاتلار قىلىدى آخر الامر اول
وعدهلار الارغە بولۇندى *

[IX] نقل قىلورلار حكىم اتا رەلە قرا بىزلوك^a قىنانفو تنلىك نازوك كشى ايرمېش لار اما
280 عنبر انا آق تىلىك صاحبچاللىق زىبا كشى ايرمېش لار كونلاردا بىر كون حكىم اتا فسىل
قىلور ايدى عنبر انا توشاڭ اوستوندا اولتورۇر ايرى حكىم اتاغە كوزلارى توشتى [ايرسە
كونكلەندى] آھستە خەفييە بىلا كىچىرىدىم من بوغرا خان تىنکىنچىلار خادى
تەعە مۇتونكىداڭ قرا توتنلوق^b كشى كەنلىق تىبىدى حكىم اتاغە بىرسە عيان بولدى
ايدى اي عنبر منى قىرا دىب نە خورلا بىرسىن اوزونكىنی آق من تىب اولوغ لاپورسىن
285 منى سىنى^c بىلا كوب قۇمىماڭلار سىز يېزدىن قالغايى سىز ولى مەندىن سونك سىنى بىراڭو
الغاي ئام تېئىندىن اوزكا آقى بوطخاي تىب ئەنس تارتىدى لار عنبر انا اوز
ايشلارى كا كوب پشىمان بولوب يەلادى لار^d القىقە حكىم اتائىنەن كۈپەنلىك
دەنیا دىن آخىر تەقى يوروشور وقتى يىتى ايرسە ھەود خواجه بىلان اصغۇر خواجهە كشى
بىدارى لار^e خوارزمىسى ولايەتدىن كەنلىك لار اقىلارىن زىارت قىلىدى لار حكىم اقا الاربىن
290 خۇشىنۇد بولدى وايدى اي فەزىنلارىم سىزىك وصىتم اوش منكا وقت يىتىب ترور مەندىن
سونك منىنەن قرق آشىم^f بىروردا قرق^g ابدال كەنلىك لار كون توغار سارىدىن الارنىنەن
تۇراغلارى^h كەنەدە بولغاى ارالارىندا بىر قرا ابدال بولغاى بىر كۈزى ضعيف تىقى بىر الاقى
اقساق ىەدت آخىر ئىندا انانكىزىنى انكا نىكاح قىلىپ بىرىنگىز دىب وصىت قىلىپ دەنیا دىن
نەقلى قىلىدى اتا نە واتا الىيە راجعونⁱ تىجان حكىم اتائىنەن قرق بولدى ايرسە قرق [آشىن
295 بىروروده كون توغار سارىدىن قرق] ابدال بىيدا بولدى لار مەھمان بولوب اولتورىدى لار
خواجهەلار كوردى لار سىنایاپ قىرادى لار^j آرالارىندا [قارە ابدال لار بار اما] حكىم اتا
اينتەنەنداڭ قرا ابدال بىوق خواجهەلەلار ايدى لار سىزىلارنىنىك [مۇندىن] ارتقى كشى نكىزى^k
بامو ابدال لار ايدى لار بىر ضعيف قرا ابدال بار^l اولغاڭلارىمىنى سقلايۇر^m تىبىدى لار
خواجهەلار بىجورى لارⁿ [بارنىڭلار اول دروبىشنى آلب كەنلىك لار تىدىلار ابدال لار] بارىپ اول
300 دروبىشنى الىب كەنلىك لار خواجهەلار [قچان] انى كوردى لار ايرسە اقىلارى اينتەن نىشان بىو
دروبىش دا ترور خواجهەلار ايدى لار يا دروبىش كېسىن آتىنەن ئى ترور تىب سورىدى لار ايرسە
اول دروبىش ايدى آتىم زىك ترور خواجهەلار ايدى لار اى ابدال لار [قودونلار] بو زىك بىزىكا
بابا بولور بورون بىرچەن كىزىنىڭ لادق ايدى اىمدى باش بولدى تىب بىرچەلارىندىن

— K آشىنى (e) — K سالدىلار خوجەلار (d) — K سننک (c) — K طوطلق (b) — K رنكلك (a)
— K ايشنەن تىقى (z) — K قاراي چىقدىلار (h) — K توروغ... (g) — R 253 (f)

— K ايدىلدار (l) — K

Ног.-Физ. стр. 12.

ایلکاری الیب زنکی بابانی ایلکاری کیجوردی [لار] و تقدی عنبر انانی عدّت ادق او تکاندین سونک نکاح قیلیب زنکی باباغه بردی لار اینینکتیک بزرگ ایرکان اینینک ولی لیکن هیچ کشی قیلماس ایردی اندین سونک زنکی بابا عنبر انانی الیب تاش کند^۱ و کایتی کا باریب اندی اوی^۲ کوتاردی^۳ عنبر اانا هر کون قویوب فتوتنی^۴ بیبل لاریکا بغلاب [تفقی بیللاریکا]^۵ بر اولوغ تیاق وبر کجیک تیاق سوقوب و تقدی ایکی الیکلار بیندا ایدی سرجه^۶ آش قویوب زنکی باباغه ایتتور ایردی خلاقلار اندین سورار ایردی لار ای اانا ایکی ایلکینکیزدا ایدی سرنجدا^۷ آش الیب و تقدی فتوتنی^۸ بیلینکیزکه بغلاب بیبل اولوغ تیاق بر کجیک تیاق الیب^۹ باروسیز تیب سوردی لار ایرسا عنبر اانا الارغه انداغ ایتتور ایردیم^{۱۰} [ایکی سرجه]^{۱۱} بیندا ایسیغ آش [بنه] بیندا سوّق آش اکر بابانینک کوننکی ایسیغ آش تیلاسا [اسیغ] المکای اکر سوق آش تیلاسا تقدی سوّق آش ایمکای وینه بو اولوغ کجیک تیاق اینینک اوچون ایتتور من اکر بابانینک [قاتیغ] اجیغی کلسا اولوغ تیاق بزلان اورگای اکر یومشاق اجیغی کلسا کیجیک تیاق بزلان اورگای و تقدی فتوتنی^{۱۲} اینینک اوچون بیلمنکا بغلاب بارور من^{۱۳} ناکاه بابانینک میلى تیزیلیک ایتسا من کیجوكوب بابانینک قهربنه اوچراب عاصی بولغای ایردیم تیب فتوتنی^{۱۴} بیلمنکا بغلاب بارور من تیور ایردی [و تقدی] عنبر اانا خاتونلار^{۱۵} نصیحت قیلور ایردی ای خاتونلار کدخدالار بینکیزغه بخشی خدمت قیلینکلار هر خاتون تکبریک قیلسا ایریکا جواب برسا ازار قیلسا حاجت وقتنداد کیجورک تورسا^{۱۶} اول خاتون بولغای دنیادا هم آخرتدا تیب ایتتور ایردی نصیحت قیاور^{۱۷} ایردی تقدی انانینک اولغی آتنی عنبر اانا ایردی احمد^{۱۸} بباباغه آش ایتتور اانا تیب ایتتور لار^{۱۹} و تقدی زنکی بابانینک کرامت فضایل اینیندین بیی اول ایردی بابا کونکان اوپلار تیز اولغارور ایردی و سمرور ایردی و تقدی ایل نینک ایکین لاری نینک آراسندا کیزدیب^{۲۰} بیورور ایردی ولی ایکین نینک بر دانه سیغه^{۲۱} زیان قیلماس ایردی *یمامس ایردی^{۲۲} و هم پاسیمان ایردی لار^{۲۳}

[X] نقل قیلورلار حکیم حکیم اتا قیجان دنیادین باردیلار ایرسا نجه زماندین سونك عمود دریاسی کات^۵ شهیری نینك ایدیمندین اوتا اقا بارب باقرغان نی باسیب اوتي باقرغان سو آستندا قالدى بوزولدى حکیم اتائینك اوستنдин قرق بیل سو اقتى اندين سونك اول دریا قورۇرى حکیم اتائینك ترىتى قيو يىدا ايردوكىن هىچ كشى بىلماھى، كونلارده بىر كون حکیم اتا رله خواجە جلال الدین منزل خانەتىنك واقعەسىيغە^۶ 330 كىرى اى اوغلۇم جلال الدین بىزىنى ايستان تابقىيل وتقى بىزىنىك اوستومىزىكە عمارت يابقىيل [ويىدىن اولش آغىلى] تىب مونداوغ واقعە كورى^۷ ايرسا خواجە حلال

a) كندو K — b) + فتوى K; i. e. كندو K — d) سوجه a + فتوى K; i. e. كندو K — e) سوجه a + فتوى K; i. e. كندو K — f) سوجه a + فتوى K; i. e. كندو K — g) sic RK — h) R 254 v. —

A الدين هيج كيم ك معلوم قيلمادى بركون خواجه جلال الدين بيدع مال بولان تركستانغىه بازركانلىقىغىه^a بارىب آنجه فايدەلار قىلىپ بشارت بولا قايتور بولدى لار ايرسا ياقغان 885 يازى سىيغە توناماك اوجون كلىپ توشتى لار كىچەسى *هواه بولوت بولوب بىل ايستى مخالف بىل^b قويوب كوك كوكراپ ياشناب قيامىت^c قويغان داڭ كون بيدا بولدى برجە بازركان لارنىڭ تۈرلەرى بىل بولوب اوزلارى پېرەكىدا بولوب هر قايىسىسى^d بىر سارى بولوب آيرىلدى لار تانك آنتى كون جىقتى ايرسا خواجه جلال الدين منزلخانە مالىيەدىن توارىپدىن آيرىلىپ كىيزا يورودى^e بونتاك يېر ايركان تىب ناڭا بىر توانىنىڭ 340 اوستىكىا جىقتى باقسا يراقىدىن بىر اوتانڭ كورۇنور اول اوتاغە بارى كورار^f كم بىر ضعيف^g [قارى اولتىرۇپ تورۇ اول ضعيفىدە]^h سلام قىلىدى ضعيف عليكىدى قرى ايدى اى يكىت قايدىدىن كىدىنىڭ قايدا بارا تورۇسنى خواجه جلال الدين ايدى اى قىرىنداش حكيم انانىنىڭ مزاربىنى بىلۈرمۇسىن اكىر بىلۈر بولسانكى بىزكا خېر بىكىل بىزكا مەھىم لېكىⁱ اول ترور تىدى ضعيف قرى ايدى اى يكىت من بىلماسى من مكىرىنىڭ بىر قرى 345 جوق ياشامىش انام بار مكى بىلسى اول بىنلىكى تىدى خواجه جلال الدين ايدى اول جوق ياشامىش قرى انانكىز قايدە ترور تىدى اول قرى ضعيفە اناسىيغە بول باشلادى كورار كم اول قرغىنچە سىاع جزع چلا^j ترور خواجه جلال الدين سلام قىلىدى اول قرى عليكىدى اى يكىت نى كىشى ترورسىن قايدىدىن كىرسىن^k وقايدا بارورسىن^l تىدى ايرسا خواجه جلال الدين ايدى اى انا قايدىدىن كىلىنىڭ حكيم 350 انانىنىڭ تربىتىن اىستاب يۇرۇمن سىز اولوغ ياشلىغى كىشى ترورسىز اكىر بىلۈر بولسانكىز بىزكا خېر بىرەننەن قىبب عذر قولدى ايرسا اول قرى عورت ايدى اى اوغلۇم ناتاك بىنلىكى من^m باقغان اىلى قرق بىل سو آستىندا قالدى ائمدى حكيم انانىنىڭ تربىتى قايدا ايردوكىنⁿ [م] بىنلىكى من^o هم بىلماسى من ولېكى شۇندى يېقىن بىر سولوك يىغاچى^p بار ترور كىچە بولسا انىنىڭ توبىكا كىكىلار قولانلار^q كلىپ تانك آتقوچە توراڭلار زيارت قىلولار 355 اول يىدىن قولاق سالىنىڭ^r دك اونى كلور اكىر حكيم انانىنىڭ تربىتى بولسا اوشال بىدا بولغاى تىب ايتى ايرسا خواجه جلال الدين قىجان بوسۇزنى اىشتى ايرسا در حال توردى اول يىغاچ سارو بارى كىيىن راق كلىپ بىر يېردا^s ياشنوب توردى اخشاشغە تىكىرو توردى ايرسا كىچە بولان كورار كيم كىكىلار قولانلار^t اول يىغاچ نىنىڭ توبىكا كىدى لار اول يىنى قراب توردى لار^u زيارت قىلىدى لار قولاق سالدى ايرسا اولى يېرىدىن دك اونى كىدى خواجه جلال 360 الدين اىلكلارى راك يورودى اول بىردا بىر آز ياتتى^v اوتكان كىچە هم اوپومامىش^w ايردى

a) قىوسى (d) K — بىلde sic R; b) هوادان بولوت ويل مخالف استى بىل لار (b) — > K
 — K — c) كىيىن راق كلىپ بىر يېردا^s ياشنوب توردى اخشاشغە تىكىرو توردى
 — K — d) كورور K ubique — e) كىيىزدى K — f) كىيىزلىرى²⁵⁵
 — RI — g) قوغىنلىرى²⁵⁵ K — h) ئەنچىرىنىڭ توبىكا كىدى لار^u K — i) قوغىنلىرى²⁵⁵
 — RI — j) قوغىنلىرى²⁵⁵ K — k) قوغىنلىرى²⁵⁵ K — l) قوغىنلىرى²⁵⁵ K — m) بىنلىكى من^o
 — RI — n) بىنلىكى من^o K — o) sic R — p) يېقىن ده بىر سوس يىغاچ; RI — q) بىنلىكى من^o
 — RI — r) سالىنىڭ K — s) اويغە²⁵⁵ K — t) قولانلار بولانلار²⁵⁵ K — u) قولانلار بولانلار
 — K — v) اودووشى²⁵⁵ K — w) باشقەرقاڭ ايردى²⁵⁵ K — x) توردى

او بوقوغه باردي اول حالدا اوق حكيم اتا توشيکا كردي اي او غلوم جلال الدين ٤ خوش كليدينك اصيري بزنی تايتوشك بو يكتييش او رونكدين قودقييل يتنى قدم ايلكاري باسقىيل انددين اول بزنی قازغيل اندا بوركاي جييققاي كوركاي سين تتقى اول بوريانينك آستنتدين قويارب قراسانكىز بى دسته كل جييققاي اول بيردرين او عاكاى سين^٥ اول مينىنك ترىتىم بولغاى وتقى اول يتكان^٦ مالينك او جون غم بيماكاي سين اول مال لارينك برجه ٣٦٥ منزل خانه غه بارب بترور اول مال لارينكى اليب موندا كلكاى سين بيزتىننك او ستمىز كه عمارت قىلغاي سين تتقى بزكما مجاور بولوب تورغاى سين بيزتىدين او لوش الغاي سين تىدى خواجه جلال الدين بيدار بولوب في الحال بيرىندىن قوبىتى يتنى قدم ايلكاري باستى انددين سونك اول بيرنلى قازرى ايرسا كوردى كم اول بيردرين بى بورجا بىدا بولدى ينه اول بوريانى كوتاردى^٧ قوباردى ايرسا بوريانينك آستنتدين بير دسته كل جيقدى كورار ٣٧٠ باغدىن او شبو زمان او زكان تيك تاره ترور اول كل نينك خوش بىزى^٨ خواجه جلال الدين نينك بورنيغه يتشتى ايرسە يخود بولوب توشتى بير زماندىن سونك هوشىكا كلدى ايرسا باطن عالمندان برجه مشاشلار نينك^٩ مقبره لارين إراذلاهارين ارواح لارين حاضر كوردى انددين سونك خواجه جلال الدين اول بيركاشانه قىلىپ قوبىدى^{١٠} ايتاكىن بىلىكما بركتىيپ منزل خانه سارى روانه بولدى طرفه العين الجىجندامنzel خانه غه يتشىدى لار ٣٧٥ بىر برجه مال توارلارين ساع سلامت كورىدى لا رق في الحال مال متاع لارينى تىنكلاب توارلارينى سوروب خوازىمى شەھرىغە كلدى لار برجه هنرى بىلكان او ستابدارلارنى يېغىب^{١١} بوز مينك التىون تىنكە كه مائى^{١٢} بىلان باقرغان غه باردى حكيم اتانينك او ستيكا عمارت بىنا قىلىدى آزار مدت الجىجندامنzel خانه سارى كيم بورونغى عمارت دين بىر كېپچى^{١٣} ايكىسوك او زكا بولدارى خالايق لار كلىپ مبارك بادلىق لار قىلىو كلدى لار خواجه جلال الدين ٣٨٠ منزل خانه دا حكيم اتانينك مجاوري بولوب توردى لار وتقى اطراف ولايتلاردين [ئىذر] نيار بىلان خالايق لار كىلا باشلادى خواجه جلال الدين كا شيخ جلال [الدين]^{١٤} آت بىرى لار باقرغان ايلى توزىلدى^{١٥}

XI] نقل قیلورلار بیغامبر عَم مراجعه اشقاقدا عرش علمندا کوردى كم بىر قرا قوش داڭ
ئارسا اوجوب برا ترور [ایبرى] بیغامبر عَم نینك كوزى اول قوش قە توشدى پیغامبر عَم
[سەھىتىرا] جبراىيل¹ عَم دىن سورىي اى قىنداشم جبراىيل بىر قوش نە توش ترور تىدى
جبراىيل عَم ايدى يا رسول الله بىر قوش سەنینك امتىلارينك آراسىندا بىر شىخ نىننك
جانى ترور تىدى اول قوش سېزىننىڭ حضرتىننېكىزىكا تعظيم اوچون *الدینكىزىدەن اوقب²
بىرَا ترور تىدى بیغامبر عَم انكا اىذنكى القىش بىرى ايدى اى قىنداشم جبراىيل بىزىدىن
سوونك اول دىنیاغە كلىپ شىيخ ليق قىلىپ امتلاھىزىنى اىذنكىلىك كا دعوت قىلولو دولسى 890

ا) کمکایسین K - e > کوتارب K; R 255 v. - d) کتکان K - b) یاگیب K? - h) تنکا مال K - k) قویدی K - f) > K - g) لارنینک R! هر کسر همچو R! - l) حمیلندک دد. R! - m) K -

منیم اهل لار احمدیین براکو انکا مجاور بولسون تیب و عده قیلدری لار احمدی اول قوش حکیم اثانینک جانی ایومیش تیورلار^a نقل قیلورلار ڪونلاردا بر ڪون سید اتا رله نینک مجلسندا حکیم اثانینک بو رساله سنی اوقدی لار حکیم اثانی یاد قیلیب الارئینک کرامت لیک ولایت لیکلار دین 395 سوزلاندی^b لار ایرسا اول آردا بیغامبر عَنْینک اهلیدین برا ڪوکا و عده قینغانی^c ایرسا مجاور بولگانی^d بارمۇ تیب رساله گه باققى لار بو گون کاچه سیدلار دین^e هیج کیم ایرسا مجاور بوطای ترور تیمدى لار سید اتا رله ایدی انداغ ایرسا جتھیز رسول عَنْینک و عَدْسَنَی گچای گلتورا یین مجاور بولادین تیب اوج اوی لیک کشی بولا 400 خوارزمی شهریندین جیقیب باقرغان ساری قدم قوبیدی لار وتقى باربی باقرغاندین اوج یغاج لیق يول يراق توشندي لار سید اتا رله عزیزلا رکا متوجه بولوب ایدی لار سیزلا راست دنیادا بیزلا رینگان دنیادا ترور میز بیز نینک ارامیزدا شاید که بخشی هماخیز بولگای اول سبب دین^f بارماققە قیامس میز تیب ایدی لار ایرسا خوش کلدینکیزلا رایلکاری بورونك تیب [اشارت] حواله قیلدی لار اندین سونك سید اتا رله کوجوب 405 کلیب باقرغانغه بُوق^g توشتی لار شیخ جلال الدین منزل خانه ایشتنی ایرسا سید ادانین کونکلی اغريدى سید اتا ایدی ای شیخ جلال الدین بیزنى مجاور لیکدا قیاراموسیز شیخ جلال الدین ایدی بیز موندا کلدوك ایرسا [حکم]^h اثانینک رخصتی بیزلا کلدوك تیبدی سید اتا ایدی ای شیخ جلال الدین قوپونك ایکی میز بو کیجه خانقاوه ہ باربی عزیزلا رینک در کاهمندا متوجه بولالینک ایدی میز ھم رازمیزنى ایتالینک قاییومیزغهⁱ 410 ایشارت حواله بولسا اول مجاور بولسون تیبدی ایرسا شیخ جلال الدین ھم قبول قیلدی اول کیجه ایکی سی برا کا قوبوب خانقاوه الجكاری کیربیب عزیزلا رکا متوجه بولوب سوزلاندین ایدی لار ایرسا اول حالدا شیخ جلال الدین منزل خانقه اشارت حواله قیلدیم موندانع ھ ای اوغلۇم شیخ جلال الدین بیلکیل و تاڭ بولغىل سید اتا موندا کلدی ایرسا بیغامبر 415 صلعم نینک وعده سی بولان کلیب ترور مجاور لیکنى انکا تابیشور غیل احمدی اولوش بردیب رخصت بردوك ھ خوارزمی شهری نینک بانیندا آق تاش دیکان نیز بار ترور اندا باربی مقام منزل توتفای سین ھر کیم بیزنى طواف قیلور اوجون کلسا اول سیزکا طواف قیلسون لار سیز دین سونك بیزکا لکسون لار اکر سیز نی طواف قیلماسا لار تقى سیز دین بورون بیزکا کلور بولسالار بیز اول کیم ایرسانینک طوافنى قبول قیلمعاغی میز تیب و عده قیلدی شیخ جلال الدین بو عنایت بشارت نی ایشتنی ایرسا شیخ جلال الدین شادمان 420 بولدی قوبوب خانقه نی وداع قیلیب سید اتا بولان خیریاد قیلشیب باقرغاندین کوچوب^j آق تاشقە عزم قیندیلار کلب[آق تاش دا منزل مقام توتدی لار آخر منزل لاری ھ اندا بولدی احمدی اول معنی دین اول باربی شیخ جلال الدین کا طواف^k قیلورلار اندین سونك باقرغانغه کلیب^l حکیم اثانی طواف قیلورلار پیمان شیخ جلال الدین اتا

^a بولغان (c) — R 256 — e) + K i. e. — d) R 256 — b) — K سوزلاندی (b) — K — Qایو برمزا (g) — h) R 256 v. — i) R — l) — f) — يقنوچ (f)

باقرغاندین کوچوب جیقتنی لار ایرسا سید اانا [مجاور بولدیلار نچه بيلار سید اانا] باقرغاندا 44
منزل مقام توتنی لار آخرلامر بو فایده‌سيز فانی دنيادين اوقار [کوچوب كيمك] وقتنی لاري 45
پيششتني ايرسا [مرید] اصحابداري سوردي لار كريم يا اولاد رسول الله سيدني بو باقرغاندماو
دفن قيلالينك ياخود [کعبه کا اينتب] کعبه "ايرانلاريندا انلار" قتندامو "دفن قيلالي" 46
تيدى لار ايرسا سيد اانا رله ايدي لار اي يارانلار منتا هم بو ايش معلوم بوطاي ترور
اما وصitem اول ترور مني اريغ ميونكلار تعن آختر تونومنى كيدورونلكلار وتابوت قه
سالينكالار تدقى مني بير كيک عرکەغه يوكلاي باقرغاندین کعبه طرفيكا جيقارب ب قودونلكلار 47
تدقى اول كيجه توار قراراينكىزنى وادت قوش لارينكىزنى يخشى بغلانلكلار كيجه بولان
تۈش اون قييماينين اوی لارينكىزنى ناك ايشكلارين بركتىب اولتورو نكلار اكى تاوش [اون
ايششور بولسانلىك طشقارو چقمانكلار اكى] اون ايشتىب تاشقارى جيقارب بولسانكىز
زيان تپارسيزلار قىجان تانك آتسا كورونكلار اول عرکە قايدا با، يې ترور اول عرکە تورغان
بىر بىزىننك منزليز بولور بىزىن اول بىردا دفن قيلينكالار دېب وصيت قيلىدى لار 48
قىجان سيد اانا رله دنيادين آخترغه كوجتى لار ايرسا مېيدلارى سيد انانينك وصيتىن
بىجاي كلتوردى لار" عرکەغه يوكلاي کعبه طرفيكا جيقارب ب قويدى لار اندىن سونك توار
قرارايرىن وادت قوش لارين بىك" بغلاب اوزلارى اوی لاري كىرىپ ب ايشكلارين بركتىب
اولتوردى لار قىجان تون يارىعى بولدى ايرسا بىر نۇرە هننام سۇران وقيچقوروق ئاواز" بىدا
بولدى انداغ كېم" خلايقى لار بو آوازنى ايشتىب اوی لاريندا اونون جيقارماين تىك 49
اولتوردى لار تاشقارى هم جيچماى لار قىجان تانك اتار محل" بولدى ايرسا اول قېچقوروق
آوازى بر طرف بولدى تانك آتى كون ياروىي ايرسا بىرچەلارى اوی لارىدىن جيقتى لار
كوارلار كريم عرکە اول قويغان اورنىندا يوق ايساتايو كىدى لار كوارلار كريم عرکە حكيم
اتانينك ترىتىلارينه يىناسا توشوب ترور مېيدلارى سيد انانى عزت واکرام بولان عرکە دىن
توشوروپ حكيم انانە يىناسو "دفن قىلدى لار امىدى حكيم اانا بولان سيد انانينك 50
ترىتىلارى يىناسو" ترور وتعى اول غوغما فيچقوروق وحېچقوروق كيغيتى اول ايردى
"اول بىردا" كيم اول كيجه کعبه مشائخ "ايرانلارى نينك" ارواح لارى بولان [باقرغان
ارواحالارى] اوروش قىلدى لار كعبه دىن كakan ارواح لار سيد انانى اليپ كيتار بولدى لار"
باقرغان ارواح لارى قومىدارى لار باقرغان ارواح لارى كعبه دىن كakan ارواح لارنى قوالاب
قاچورى لار سيد انانى ايلتىب حكيم انانينك يانىندا قويدى لار اول كوندىن امىدى 51
بو كونكاجه باقرغانغه بارىپ اول حكيم انانى طوف قىلىپ اندىن سونك سيد
اتانى طوف قىلوللار [اندىن صونك بارچە مازارستانى طوف قىلوللار] عليهم
الرجحة" والضوان^۲ يآ الله العالمين ويا خير الناصرين برحمتك يا ارحم الراحمين،

— K برك e) نتى ييك + d) كرا > c) قويالق — b) ايرانلاري a)
 — K آنده K — k) يقيين i) وقت h) غلبهيليق + g) آوازى f)
 — K — l) > K — K — p) ادسهه + n) K, caet. om. —
 — K-R 257 — m) ناتى ازى ازى

ای گبرادرلار^a عزیزلار بجهه انبیالار واولیالار برجه^b بو دنیادین اوتدیلار تقى
بیزلار هم اوتكومیز تورو ای مؤمن لار^c بو دمنى^d غنیمت توتوناک
هر دم^e خدای تعالی نینك يادى بىلان^f بولونك تاکى^g
خدای تعالی^h ايشنكى قىول قىلغايⁱ
انشاء الله تعالى آمين
يا رب العالمين
تم

جed وسیاس اول بپور دکار عالم ک haec verba leguntur in K pag. f post doxologiam چله سخنوقاتنى عدمدین وجودغە كلتروب اوز بارلغىشى بىنربوب اھمان عطا قىلىپ نورى بىرلە منۋىر قىلدى و درود بى قىياس مختارەسى sic مەند مصطفىغە ک بارچە عاصى امىتلەرنك پىندى *— e* لار > K — d) اى بىراد عزىز (b — c) شئاعت خواهلىرى تورر Kkx — f) > K — g) عالم ک قىلىپ K, caet. om.

Содержание рассказа вкратце следующее:

I. Будучи еще мальчикомъ, Сулейманъ при возвращеніи изъ школы носиль коранъ надъ головою, обращаясь лицомъ къ учителю, а спиной къ своему дому. Это увидѣль разъ ходжа Ахмад-и-Ясави и принялъ его въ число своихъ учениковъ^{11).}

II. Однажды пророкъ Хызыръ посытилъ Ахмада, и тотъ послалъ мальчиковъ за дровами. На возвратномъ пути ихъ застигъ дождь; Сулейманъ завернуль собранныя дрова въ свое платье и принесъ ихъ сухими, между тѣмъ какъ дрова остальныхъ мальчиковъ промокли. За такую разсудительность Хызыръ пожаловалъ ему прозвище мудраго Сулеймана (хакимъ Сулейманъ), дунулъ на него и повелѣль выскажать сокровенныя мысли. Сулейманъ импровизировалъ слѣдующіе стихи^{12):}

1. Ветхая изношенная шуба у меня, сломанный разбитый топоръ (?) у меня; когда мой старецъ посылаеть за дровами, развѣ мнѣ воля не итти?
2. Платьемъ своимъ я обвернуль дрова, тѣло мое потѣло въ холодѣ, [ибо] изнутри поднимается любовь: — отецъ у меня Хызыръ Ильясъ!
3. Онъ, которому дана жизненная вода, который среди міра воскрешень, которому отъ Правды данъ удѣль: — отецъ и т. д.
4. Для закона (онъ) столбъ, для «пути» — столбъ, для истины — столбъ: — отецъ и т. д.
5. Ночью и днемъ ходящій въ пустынѣ, обладающій сокровищемъ мыслей, у лучшихъ мужей (пробывающій): — отецъ и т. д.

11) Текстъ и переводъ строкъ 1—16 сообщены Маловыми 1. с. 27—29.

12) Текстъ и переводъ строкъ 17—87, тамъ же р. 29—31.

6. Вселенную обходящий, искомый и не находимый народомъ, владыка «пути»: — отецъ и т. д.

7. Когда наступаетъ, горы трескаются; когда поднимается, земли свертываются¹³⁾, на востокѣ, на западѣ являющійся: — отецъ и т. д.

8. Заблудившихся путеводствующій, голодающихъ насыщающій, жаждущихъ напояющій: — отецъ и т. д.

9. Извѣтъ глазу не являющійся, тайна котораго внутри не разоблачается¹⁴⁾, безъ котораго дороги не выпрямляются: — отецъ и т. д.

10. Подобно птицѣ по воздуху летящій, по горамъ, морямъ прямо проходящій, воду вѣчности пьющей: — отецъ и т. д.

11. Слѣдовъ котораго ищутъ въ пескѣ, отъ народа себя скрывающійся, пустину говорящій: — отецъ и т. д.

12. О которомъ толкуютъ міры, о которомъ есть въ книгахъ, о которомъ мышлять сердца: — отецъ у меня Хызырь Ильясъ¹⁵⁾.

III. Однажды, въ «мѣсяцѣ Курбана»¹⁶⁾, Ахмедъ посредствомъ притворного нарушенія чистоты при молитвѣ, испыталъ, кто изъ присутствующихъ 99.000 шейховъ достигъ совершенства. Полумиромъ оказался Суфи Мухаммад-и Данишмандъ¹⁷⁾, а полнымъ Хакимъ Ходжа.

13) Ср. перс. выражение راه نور دریدن.

14) Членіе и значеніе этого слова для меня не ясны; ни اوز اوئر ни اوئر не даютъ удовлетворительного смысла.

15) Въ изданіи текстъ этихъ стиховъ (4×7 стопъ) столь сильно испорченъ, что разностій привести не стоило. Но въ باقرغان کتابىي находятся другая редакція, которую сообщаю по Казанскому изданию 1847 г., со всѣми ошибками; только не въ точкахъ:

اىسى اوستقى بورگان بار	شىخىم اوتنىغە يېرسە
بار ماسقە نى اىرىك بار ۱	تونوم اوتونىغە چۈلغاپ
قۇم سوققە سۈزلاپ	عشق دىن مەحبىت ازلاپ
خضر الياس آتام بار ۲	كۈكدىن رەجىت ياغدرغان
يىردىن بىبات اوستركان	مەھرى سونىن اىمدورغان
خضر الياس آتام بار ۳	كىل تۆزۈدى خىلىقى
ازلاپ تايپاماس خلق آنى	طەرفەت نىنك سلطانى
خضر الياس آتام بار ۴	كىل خىلقىنى تۈركان sic
كىمى يەغلاب كورگان	ع اېيردىن اول بلكان
خضر الياس آتام بار ۵	ع اېيردى بىلكوسر
اردەق قولغە ايغۇسز	حەقدىن اوزكا بىلكوسر
خضر الياس آتام بار ۶	قۇمدا اېيتىن ازلاكان
سەر سوزۇنى سوزۇلاكان	خەلقىدىن رازىتىن كىرلاكان
خضر الياس آتام بار ۷	قوش داك ھوادە اوچقاپان
دېنکەرنى تۈزك كېڭىكان	منكۈرسۈن اول اچقان
خضر الياس آتام بار ۸	قل سەليمان ايدوقسى
اشارتدور بولۇدقىسى	كونك لارنىنك صندوقسى
خضر الياس آتام بار ۹	?

16) sic, не читать-ли قربان عيدىندە?

17) О немъ см. ниже В § 6.

IV. Хакимъ Ходжа отпускается Ахмадомъ какъ окончившій ученіе. На появившемся утромъ верблюдъ онъ отправляется въ Хоарезмъ, съ тѣмъ, чтобы выбрать себѣ мѣсто жительства тамъ, гдѣ верблюдъ станетъ на колѣни. Въ мѣстности Бинава(ръ)-Аркасы¹⁸⁾, верблюдъ опустился и заревѣль (бакырды), вслѣдствіе чего она съ тѣхъ поръ получила название Бакырганъ¹⁹⁾. Табунщики Бугра-Хана²⁰⁾ хотѣли помѣшать Хакимъ-Атѣ сдѣлать приваль, но были схвачены деревьями. Бугра-Ханъ, разузнавъ чрезъ своего везира, имя котораго Абдуллахъ Садръ, кто чудотворецъ, женилъ его на своей дочери Амбаръ, и весь народъ сдѣлался его мюридами.

V. Отъ этой жены родились у него три сына: Махмудъ²¹⁾, Асгаръ-ходжа²²⁾ и Хубби-ходжа, которые учились у Хоарезмскаго шейха Джар-Аллахъ Аллама-шайха, «который сочинилъ и повторилъ аль-Кашшѣфъ»²³⁾. Слѣдуетъ апекдѣть, какъ они предались винопитію на минаретѣ и невредимыми спустились внизъ по воздуху.

VI. Хубби-ходжа усердно занимался охотою, это не нравилось отцу, который предпочиталъ сыну другого ученика Саатѣ-ходжу, пришедшаго изъ Хивинской мѣстности Турѣ²⁴⁾. Вопреки ожиданіямъ отца, сынъ доказываетъ свою благочестивость и сверхъестественные силы разными чудесами: а) переносясь въ мигъ съ Аральскаго (?) моря, гдѣ спась утопающихъ, въ домъ отца;

VII. б) заставляя Каѣбу опуститься въ Бакырганъ, между тѣмъ какъ отецъ для молитвы имѣлъ привычку переноситься къ Каѣбѣ;

VIII. с) воскрешая девять зарѣзанныхъ быковъ. Съ досады Хакимъ-Атѣ сказалъ ему: «о сынъ, двѣ бараны головы въ одномъ котлѣ не варятся: или ты, или я». Хубби-ходжа сказалъ въ отвѣтъ: «хотя такая пословица общеизвѣстна, но она вѣрна только тогда, если обѣ головы съ рогами, безъ роговъ же и три бараны головы помѣстились бы въ одномъ котлѣ», — и, простиившись съ матерью, исчезъ. Съ тоски о сыне Хакимъ-Атѣ сочинилъ слѣдующую элегію:

18) Інъ другихъ источникахъ не удалось отыскать это название.

19) М. б. въ разномѣрнѣй (см. ниже В 52) скрывается первоначальный видъ названия.

20) Бугра-ханомъ называлось иѣсколько правителей изъ династіи Илековъ, овладѣвшимъ временно и западными странами; упомянутаго здѣсь хана опредѣлить не могу. Ср. Dogr, Mѣ. As. VIII, 703 сл. IX, 55 сл. Въ Рашиахатъ отецъ Амбаръ-Анѣ носитъ имя Буракъ-ханъ, столь же неопределѣмое.

21) Варіантъ: Мухаммадъ.

22) Варіантъ: Асфарь.

23) أبو القاسم محمد بن عمر بن محمد بن عبد الرحمن الشافعى (по Самизданіи) съ прозвищемъ جار الله, авторъ извѣстнаго толкованія на Коранъ (см. Ablwardi, Verz. d. arab. Hdss. d. Kgl. Bibl. zu Berlin. I, 306 № 769) род. 574 ум. 651. Но какъ согласовать хронологію?

24) Отыскать это название въ другихъ источникахъ не удалось.

1. О горе между землею и небомъ! покинула я свою птицу-кречета, и не знаю [гдѣ она]. Друзья, вы въ желанії, я въ исканії, оть плача въ глазахъ слезы мои не стираются.

2. «Оть плача въ глазахъ слезы твои стирай» говорять; «по (всѣмъ) четыремъ сторонамъ хорошо запрося дѣлай» говорять; «ищи, свою душу-птицу найди» говорять, — я (же) изъ-за него не могу успокоиться и утѣшиться.

3. Я изъ-за него какъ могу успокоиться, утѣшиться: лошадь моя устала, цвѣть лица моего увяль, куда итти — развѣ, если душа не отыщется, мнѣ рабу умереть. Если бы я знала вѣсть о немъ, здѣсь не остался бы.

4. «По вѣстямъ онъ отыщется» говорятъ, «въ Сиріи и Иракѣ, въ Крыму, Кипре, въ дальней степени²⁵⁾; прилетая онъ придетъ» говорятъ, «въ минуту отлученія души» — я же его путей не знаю.

5. Пути его не знаючи, куда стать; па пути его много хлопотъ и труда увижу. Друзья, вы оставайтесь, я отправлюсь, — если отправлюсь, съ того мѣста не приду [болѣе].

6. Если отправлюсь, отыщется ли тамъ моя птица? Если не отыщется, труднымъ станетъ мое дѣло. На руку мою если бы опустилась моя птица-кречеть, встрѣчайся гусь, лебедь, — не отпушу ея.

7. Моеї птицѣ дали имя «прямой изъ людей», жертвой для нея [служатъ] слова раба, мудраго Сулеймана: кто узналъ, кто не узналъ этихъ таинственныхъ словъ? кромѣ моего Господа никому не скажу²⁶⁾.

Въ наказаніе за пресѣченіе цѣлаго ряда (60) богоугодниковъ, имѣвшихъ было родиться отъ исчезнувшаго Хубби, Хакимъ-Ата пзвѣщается свыше, что могила его въ теченіе сорока лѣтъ должна будетъ стоять подъ водою.

IX. Амбаръ-Ана гищается чернымъ лицомъ и сухощавымъ тѣломъ своего мужа, за что послѣ его смерти должна быть выдана за еще болѣе невзрачнаго негра, по имени Зенги-Ата. Слѣдуетъ подробный разсказъ о томъ, какъ она повинуется этой участіи, и всячески старается угодить второму супругу²⁷⁾.

X. Скоро послѣ кончины Хакимъ-Ата, река Аму затопила г. Катъ и м. Бакырганъ, и послѣднее стояло сорокъ лѣтъ подъ водою. Потомъ вода

25) М. б. первоначальное чтеніе было **شَتْ قِبْرَاقْدَادِ**.

26) Въ этого стихотвореній нѣть. Въ изданіяхъ Кк текстъ сильно испорчен, даже стихи раздѣлены невѣрно; лучшее чтеніе въ х. Изъ вариантовъ стоитъ **جان قوشوم تابلاساام ننتاك** — 3 въ — سوراغ آغل 2 въ — استاکده 1 въ — اکوش امکال 5 въ — احمدی سو سوز 7 د — حبی خوجه قل سليمان خفیہ 7 ب — قیلغۇم 5 ب — توپقاپس منا.

27) Другій подробности въ Рашихать, см. ниже В § 8.

высохла. Умерший явился во сне ходжѣ Джалалуддин-и-Манзильханѣ^{28),} повелѣвал отыскать исчезнувшую могилу. Съ помощью старухъ и дикихъ животныхъ, посѣщающихъ это мѣсто для поклоненія, Джалалуддинъ обрѣтаетъ могилу, выстраиваетъ надъ ней храмину и возобновляетъ селеніе Бакырганъ.

XI. Во время міраджа Джабраиль показалъ Мухаммаду душу Хакимъ-Атѣ въ видѣ птицы^{29);} пророкъ постановилъ, чтобы въ будущемъ одинъ изъ его потомковъ (сейдовъ) сдѣлался прислужникомъ могилы этого святаго мужа. Такимъ вызвался быть Сейидъ-Атѣ^{30),} и смѣнилъ Джала-луддина, который поселился въ Акташѣ³¹⁾ около Хивы: «нынѣ поклоняются сперва его могилѣ, а уже потомъ мазару Хакимъ-Атѣ». Когда скончался Сейидъ-Атѣ, по его завѣщанію, гробъ его положили на большую арбу и

28) Или منزخانة؟

29) То же самое утверждаетъ про себя Ахмад-и-Ясави. Въ собраніи его **حُكْمٌ** есть рядъ стихотвореній автобиографическаго характера, содержащихъ разсказъ о духовномъ развитіи автора по годамъ, до 50-лѣтнаго возраста, и о томъ, какъ на 63-мъ году отъ роду онъ скрылся подъ землю для созерцаній. Въ упомянутомъ выше 3-емъ Казанскомъ изданіи 1893 г. эти поэмы читаются на стр. 22—35 (въ рукописи Азіатскаго Музея № 293^b, при-весенний мионъ изъ Самарканда, fol. 88 v. 11. 75. 92 [въ изданіи иѣть]. 94. 23 v.) и параллельная на стр. 6 (въ ркп. fol. 44 v.). Изъ первой поэмы выписываютъ слѣдующіе стихи по рукописи:

ایا دوستلر قُلاق سالنک ایقانیمغه ، نه سببدین التمش اوچده یِرکا کیردید
معراج اوzerه حق مصطفی روحوم کوردی ۱ اول سببدین الـ
حق مصطفی جبرئیل دین قیلدی سوال ، بول تپوک روح تئکا کیرمای تاپتى کمال
کوزى ياشلىغ خلقە ياشلىغ قىدى هلا ۲ اول الـ
جَبَرِئِيلَ آيِيدِي سَيِّذَا اَمَتِ اِيدِي بَرْ حَقَّ ، كَوْكَا چِيقيب ملِئکِدِين الـ سور سېق
نالشىكا ناله قىلىر هفت طيق ۳ اول الـ
تورت يوزىلدىن كىن چىقىيپ امت بولغاى ، نىچە بىل لار بىرلەپ خلقە بول کورکوزاكى
اون تورت مىنك مجتىهدلار خدمت قىنكى ۴ اول الـ
حق مصطفى فرزندىم بىب قىلدى كلام ، اول وۇقتى دېرچە روح لەر قىلدى سلام
حق رەختى تۈلۈپ اقتى پىشى پىام ۵ اول الـ
رەخت اىچەرە بىدار بولدور اواز كىلدى ، ذكر آيت دىدى اعضالرىم جنبىش قىلدى
روحوم کىرىدى سونكىلارىم الله دىدى ۶ اول الـ

Стихъ ۵ читается въ изданіи какъ шестой и пропущенъ въ рукописи; очевидно онъ принадлежитъ еще къ рѣчи Джабраила. Даѣтъ говорится, что на 7-мъ году отъ роду Ахмадъ былъ принятъ въ ученики Арсланъ-Баба, имя которого еще не сколько разъ встрѣчается въ этомъ сборнике:

پىتى ياشدە آرسُلان جابام اىزىلَ تاپتى ، خُرُما بىرەپ پىرە بىرلە سىزىم يىاپتى
بِحَمْدِ اللَّهِ كُورُوم [دِيدِي] اِيزِيم اوپتى ۷ اول الـ

30) См. ниже В § 10.

31) И этой мѣстности не удалось отыскать.

поставили въ направлениі къ Ка;бѣ³²⁾). Ночью произошла ужасная борьба между духами Ка;бы и духами Бакыргана, но последне взяли верхъ, и утромъ арба оказалась стоящей около гроба Хакимъ-Атѣ, где и похоронили Сейидъ-Атѣ. «Съ тѣхъ порь пришедши въ Бакырганъ, сперва поклоняются Хакимъ-Атѣ, потомъ Сейидъ-Атѣ, да будетъ надъ ними милость и благоволеніе Божкы».

Ознакомивъ читателя съ текстомъ и его содержаниемъ, переходу къ филологическому разбору. Трактатъ написанъ столь хорошимъ и чистымъ языкомъ, что не оставляетъ сомнѣнія въ подлинности: переводъ съ арабскаго или персидскаго языка выдавался бы уже на первыхъ строкахъ. Но при этомъ нельзя не предположить, что виѣшній, такъ сказать, видъ первоначальной редакціи уже подвергался нѣкоторымъ измѣненіямъ и поправленіямъ со стороны переписчиковъ, подобно тому, какъ это случилось и съ другими произведениями болѣе древней тюркской письменности, въ спискахъ которыхъ модернизация языка въ отношеніяхъ фонетическомъ и лексическомъ замѣчается всюду, хотя никогда не выдерживается.

Примѣрами въ данномъ случаѣ могутъ служить сохранившіяся по всему списку древнія («уйгурскія») формы اذاك 73. 140. 192. 230. 292 нога, 303 постыдній, 304 конец; باغ jybač 96 слл. дерево, 401 верста, и глаголъ بىر ارىمەنъ³³⁾, между тѣмъ какъ другія слова являются въ разныхъ видахъ, болѣе древнѣй и болѣе новомъ, напр. اۇدۇ ك—uđu К—ujу R 360 стать; aj — ait 300, даже äit 297 говорить; тѣ—дѣгап 89, дамади 190 сказать; تېك tæk 141. 371 — كىدا däk 126. 384... подобно; بىلەن iħi 371 — ici 99 запахъ его, и разныя начерганія послѣлога بىلەن.

Непослѣдовательность сказывается также въ грамматическихъ формахъ, напр. мәнің 248 — мәнім 391, сәнің 387 — сәні biplä 285. Вин. пад. съ притяжательнымъ суффиксомъ встрѣчается то въ видѣ -и, то, рѣже, -ин; дат. такой же всегда пишется -ига, а мѣстн. и отл. вставляютъ н: -инда, инди. У глаголовъ отмѣтимъ 2 л. мн. ч. на -сиз и -сизлар, въ пов. накл. -иц 107. 351 и -цлар 18. 432...; 1 л. этого накл. имѣеть въ ед. ч. окончаніе -али 399..., въ мн. ч. -алиц 19. 157. 409, но и -али 427. Дѣ-причастіе на -у въ полной еще жизни, напр. jybaļaju чыктылар 236, j°

32) Подобный способъ опредѣлить мѣсто встрѣчается въ Passio S. Menae, см. Le Blant Rev. arch. XXXV (1878) p. 305, где гробъ кладется на верблюда. Эту цитату любезно сообщила мнѣ О. Э. Ф. Леммъ.

33) اوى كوتاردى 307 — ляная описка ви. كوتارىدى uj күтәрді ярасъ коровъ; чтеніе ѡй күтәрді ооздинъ дома опровергается строкой 322/3 и B87.

башлады 243, 252; јыўлышу б° К 116 (но R° аша), сынају карадылар 296, кылу käldilär 380, істай ю käldilär 443; жанашу 445.'6, но ²ша 444. Впрочемъ и форма на -а встречается довольно часто. Стоитъ еще указать на отрицательное дѣепричастіе³⁴⁾ кымажын 432, чыкармајын 440, и интересную конструкцію причастія на -глі: сәні мунда мәңзіл макам курбалы којмасмыз 95 тебъ эдъсъ поселиться не позволимъ; сәні кѣткәlі којмасмын 246, сәні кѣткәlі којбум јок 244 не пущу тебя уйти; ср. дѣепричастіе iħtisāb кылбалы 136 намѣреваясь наказать. Другие примѣры древняго отглагольного имени на -гу встречаются въ стихѣ 261-2.

Что касается лексическихъ особенностей, то считаю не лишнимъ указать на склонность автора къ столь любимымъ въ простонародной рѣчи «двойнымъ словамъ»³⁵⁾. Въ нашемъ текстѣ встречаются слѣдующіе, исключая двойные глаголы:

* ایسکی یسکی 39 (въ стихѣ) *старый и вестхій*; втораго слова въ словаряхъ неѣть, вѣроятно оно относится къ үүз(үс) *разрывать, ломать* R¹ 1889. 1878.

* سوق مرسوق сынуқ сарсук ib. *сломанный разбитый* (?), но значение этого композита зависитъ отъ смысла темнаго слова كيركم, который могъ бы быть и отвлеченнымъ; ср. въ ed. Iaud. ۱۴۹, 14 باقرغان کتابیں *стекло* самаго Сулеймана: اجابت قبل دعامنی سسوق سارسوق نتامنی ‘ — پانیب توتدم بقامن سندین اوزکا کم بار — ср. ад. сарсак *ломаный, глупый*, отъ үарс *трясти* B¹ 612.

* قولان بولان بولان 354.'8 К (> R) *дикіе ослы (коны) и олени*, ср. дж. булаң лосъ B¹ 289, каз. болап олень (Остроумова Татарско-русскій словарь. Каз., Мисс. Общ. 1892 р. 45). У R² 973 сказано: «кулаң булаң [Ком.] *пострый, различной формы*», но въ его-же Sprachmaterial des Codex Comanicus р. 29 имѣется только: «кулаң алаң bunt», съ указаніемъ на издание графа Geza Куип 143,18. Текстъ стоящей тамъ загадки № 7 осмѣливаюсь транскрибировать слѣдующимъ образомъ (оставляя неясныя для меня слова въ подлинномъ видѣ):

алаң булаң бў турур — айры абаңдан јаш тамар
кулаң алаң тў цўwрўр — кў абаңдан јаш тамар
кўн алтундан ӓлci кәlijip — кўмиш бир gitan [жылан?] кәlijip.

34) Можно предположить, что и эдъсъ образовательнымъ элементомъ служить суффиксъ *casus adverbialis* на -и; см. Mél. As. X, 212.

35) Не отысканныя мною въ словаряхъ Радлова (R¹ R²) и Будагова (Б) слова отмѣчены звѣздочкою.

ај алтундап әлци кәліпір — алтун бір git.....
бүтү бүтү узұм бутұндап(?) — арық ол ўзұм каліпір:
— ол ўзұм(?).

Хотя не удалось угадать смыслъ этихъ стиховъ, въ чтеніи которыхъ еще многое осталось сомнительнымъ, столько-то все-таки разъяснилось, что въ Команской рукописи не встречается двойного слова кулац булац. Впрочемъ по R¹ 358 алац-булан значить *безспокойно*.

Остальные сочетанія не требуютъ объясненій; они следующія: ёксук Ѻзгә 380 *меньше и иначе* — әл күн 253 *весь народъ* — іт күшлар 431.⁸ *собаки и птицы*, т. е. охотничи, ср. стихъ въ Куд. Биликъ 152,28 (приведенный у R¹ 1498. 1736. 568, гдѣ следуетъ читать вин. пад. уцарык) — олуң кәчік 253 *большіе и малыie* — кәчә күндүз 15. 150, түн күн 47 *днемъ и ночью* — та'уш ўн 432.³ *шумъ и звукъ* — ташар каралар³⁶⁾ 431.⁷ (ср. R² 141⁶), мал ташар 339, мал ташарлар 376 *весь скотъ*; ср. спр. 376 — саб саламат 376 *о полной наведимости*. Иогда даже оба элемента заимствованы: 404. 412 *اجز فرع* — اشارت حواله 244 *كرامت ولايت* — 86. 95. منزل مقام 194, ср. 394 — سماع جزع 347 — 421. '5 *بشارت همت* — نذر نیاز 237. 381 — 63.

Примѣръ другаго образованія — посредствомъ двойной редупликаціи — имѣется въ словѣ 188 *کوب کونکاڭ* (К. комокъ), которое я предложилъ бы исправить въ **کوب کومکوڭ* (ср. осм. гомгок) *совершенно синий, полный синяковъ*.

Нѣкоторую черту вульгарности языка можно было бы усмотреть и въ прибавленіи суффикса отвлеченности -лик къ заимствованымъ отвлеченнымъ существительнымъ: 66 *امامت ليق* *قه كىجري* выступило изъ главы моля-цихъ; 11 *زارلىق*; 177. 219 *تۇصىرىلىق*; 319 *تىكىرىلىق*; 243. Изъ остальныхъ существительныхъ этого образованія упомянемъ еще: 334; *بازىكالنىقىق*; 390; *ايىكولىك*; 137 *ساكنلىك بىلا*; 129; *پەنەملىقىق*; 237 *پەيەللىك تېلاماك*; 380; *سپاراك بادىلىق*; 156; *كەملەقىق*; 390; *شىغلىق*; 406; *ولىلىك*; 280; *صاحب جالىق*; 305. Интересны также прилагательные: 343 *بىرکا مەملىك اول* намъ его нужно.

Встрѣчаются въ нашемъ помятникѣ еще и другія слова и формы, которыхъ нетъ въ словаряхъ; отчасти чтеніе и значеніе ихъ ясно, отчасти

³⁶⁾ R² 140⁵) напрасно исправлено въ стихѣ КБ. 19,5 әлін тутмыш вмѣсто ётміш подлинника; см. объясненіе этого термина въ статьѣ Меліоранскаго ЖМНПр. 1898. VI, отд. 2, стр. 271,6.

же нѣтъ. Къ первой категоріи принадлежатъ: الْبَنَكَرْدِين R 388 كَبَنَكَرْدِين (R¹ 1472 گل; ilgäru и т. д. — ایزلاک 258 *ізләк исkanie, отъ гл. izlä үтти по сидамъ — اسپای 148 *ыспајы солдатъ, изъ перс. سپاهی вошедшаго въ текстъ К — اولغارور ابردی 323 *улбар увелличиваться, расти, умножаться — قاتانفو 279, ср. R² 279 дж. — آدم خشک اندام کاتанғур (конечное р имѣется и въ монг. формѣ) — كونجى لىك 212 *کوچىڭىلىك? досада, зависть — کاچرەك 175 *کاچرەك, کۈچكەركەپچۈرەك 184 *کۈچۈرەك немного, слишкомъ поздно (К читается имѣющія впдъ осм. дѣепричастія на -АРАК; ср. кѣчүк- 316 опаздывать, кѣчүктүр- 319 заставить ждать): это кажется сравн. ст. слова кѣч поздно, ср. 360 ايلکارى راك K (вм. јылкычы R tabunىcىك), если чтеніе вѣрою — نىكلاماك 376 *تائىكىل ناولючивасть, ср. осм. дѣйцкѣ Zenk.² 436 — تورانفو 96 *тураңбу, ср. кирг. тураңба populus diversifolia Б¹ 388 — فتوت 307.'10.'5.'7 (K قۇوي или فوطى кажется тоже, что فوطى полотенце, передникъ, встрѣчающееся 140 (боуиларыбы fauta салып, въ знакъ покорности).

Ко второй группѣ относятся: ازو ولاس 39 كېرکوم — см. прим. 14) съ прит. суфф., м. б. кѣркі топоръ, мотыка, но см. выше о словѣ сынук сарсук — فرا نوتلوق 283 переводится въ Рашахать (В § 8) словомъ سیاه جردہ чёрночештный, но значеніе توت для меня не ясно; м. б. это тат. طوت ржавчина — کنانچى چىزىپ (جازип K باشىغە بورکانى — 247 м. б. тоже, что чаш развязывать, раздѣвать: «развязавъ свой плащъ (R² 1187 кәпәнәк) закуталь себѣ голову» — سرچە 308. 311 RK سرنج t. e. (Sونجە) 309 R سرچە (т. е.) 390 K; см. прим. на стр. 117(13); осм. слово сірчай стекло не подходитъ къ смыслу — سولكۇ بىغاچى 353 *çülkү? известное мнѣ каз. слово сүлгү значить полотенце; въ К читается سوس, ср. каз. же сүс куделя, конопля, cannabis sativa?

Изъ древнихъ и болѣе рѣдкихъ словъ отмѣтимъ слѣдующія: ансыз 56 безъ него; алкыш 389 благословеніе; алтун таңгы 378 золотая монета; адау 269 жертвъ (?); *ажун 43 міръ; ёрән 99... въ мистическомъ смыслѣ (MAs. IX, 210); ёртә намазы 197, ср. таң № 195. 204. '8; ёл 215. 323, Бакырбай ёли 129. 209. 352. 383, Кат шаһрының ёли 327; ёлик 137. 308... рука, но и кол 224; ёмгәк 265 хлопоты; ёш³⁷⁾ 297 K товарищъ; ој 357 K низменность; ок 159. 173. 361 также,

37) Спрашивается, не составленъ ли суффиксъ -даш изъ окончанія мѣстнаго падежа -да и этого слова? Напр. ўодаш ,на дорогѣ товарищъ, карындаш ,въ утробѣ товарища, и т. д.

именно; اولغى درگاه 275 тронъ Боксий; отау 340 кибитка; ош 77. 187. 227. 290 оото (изъ ол iш?); اول ۲۳. ۲۶ مول ۲۵ сырой; бруш 95 اوستадкар* (пастьбище облизи аула; улау 298 выючный скотъ; 377 мастеръ (R¹ 1751 осм. устакар); ўлыш въ мистическомъ смыслѣ, съ ал- 63. 151. 220. 332. 367, събэр- 44. 152. 414 (ср. 34); ўстун 137; уч катла 160. 174; коруб 95 место для лягней стоянки хановъ; кочкар 231... (пословица!); *kowyk 68. 77 мочевой пузырь (R² кавык, kүk); кыж- 403? дерзать; кызын 265 мученик; кырк аши (бэр-) 291. '4 поминки, справляемыя *изъ* сороковой день по смерти, или просто кырк 294; кылдур- 379; *кычкурук 439. 441; куртка 347 старуха; кутлуг 33. 34, сизгэ ярут k° болсун, бізгэ јол k° 6° 249; кэрпач? 379 кирпич; каяч бирлан 358. 431, каясі 335 ночью; күндін күнгә 116 (К күн күндін); күрк 39 шуба; های haј 163 (160 K) 446; har- 261 устаовать; بقنوچ 405 К близко; ярлыг 226. 271. '4, ярлыка- 162; жалаңаң 22, жалың 30; жіт- 365 теряться, жіттүр- 257; بیغلاشق 140. 192. 229 плакать, но 116 вм. јыўлыш- собираться; rāwāh 24. 223, ^{на} 27 тотчас; таң бирлә 85, таңласы 87 (К таңдасы кирг.) утромъ; тәк³⁶) тур- 73. 137, олтур 440, кал- 78; тәгрү pp. c. dat. 357; тәlim 265 много; тәзлік 316!; тоң 21, *әхірат тоны 429; tiläk 258 желание, 90! хотя; тураң 292 (К туруб) стоянка; тутрук 27 трутг; тубучак 145 - 6 жирная и красивая лошадь, B¹ 1742 дж. توپاچق; чолба- 21. 41; чырма- 30; чыбуң 95 тонкая палька; сары pp. c. indef. 4. 75. '6. 224. 357. 375. 400, -дын 291. '5; салам 324 К солома; шәрәб сопуш- 125 139. подавать другъ другу вина; сораң прим. 26) вопросъ; 254 *разотчикъ; сөзләр ара 233 *изъ пословицъ*; сула- 68 *найти воду; сүрән 439 боевой крикъ; болуни- 278 состояться; боләк 6 (К болук) часть, отрядъ; маш 166 чечевица; мәңгү сувы 58, ср. آپ المیات 43; мүнәш- 227 мычать омъстъ; واعف 98 происшествие, 330 спон- видыни; مزارستان 452; نعرة هنگام 439.

Въ числѣ: сложныхъ съ глаголами выражеши есть одно сомнительное: барча базырганларның ташарлары بىر болуп, ۋىلار پەرگەندە болуп 337, где въ К имѣется بىرله; но ср. häр кајсысы бир сары болуп айрылдылар 337, между тѣмъ, какъ بىر طرف بولدى 442 значить прекрас- 190 ئام كېچماڭ 156. 173 زهاتىپ; آت توغانق. Далѣе отмѣтимъ: Даѣде отмѣтимъ: خېرىياد 208 جماعت بولاق; 15. 240. 399. 437; بجاى كىنورماڭ мёни; نفس تارغانق, 32. 232. '5. 286, ср. 33 دم سالاق 420 قىلىشىق.

6) Не одинаковое ли это слово съ суфф. -тәк? Ср. so da stehn^c.

обраядъ мистиковъ; عَلِيُّكَ الْمَلِكَ 341. ⁸ отвѣтъ на привѣтство; قَبْلَاقَ 140. 351; دَنْبَادِينَ نَبَارَ تَارَغَاقَ 294; 112. 114. 176, 217, 346 показать дорогу. — кѣңүлдә кѣчур- 194. 282 съ перс. بِخَاطِرِ كَدْرَانِدَنَ.

Не находя никакихъ свѣдѣній объ Ахмадѣ Ясавійскомъ и его преемникахъ въ *نَعْجَاتِ الْأَنْسِ* (Джамі³⁹), я обратился къ другимъ биографическимъ сочиненіямъ, доступнымъ мнѣ въ здѣшнихъ библиотекахъ, и не безъ успѣха. Извѣстный Хусайнъ Вағизъ и Кашифи посвятили этой школѣ цѣлую главу своихъ *رَشْحَاتِ عِنْ الْحَيَاةِ*⁴⁰), которая сообщена здѣсь за № В по двумъ рукописямъ. Изъ этого же труда заимствованы статьи объ Ахмадѣ, одна встрѣчающаяся въ *سَقِيَّةِ الْأَوْلَاءِ* Дарә-шпікбән⁴¹), и другая, отпечатанная въ началѣ упомянутаго выше⁴² 3-аго изданія «Мудрыхъ изреченій» изъ непрѣбѣгшаго мнѣ сочиненія *خَزِيْنَةِ الْأَصْفَيْهِ*⁴³). Болѣе самостоятельны биографическія замѣтки, имѣющіяся въ *مَرَاتِ الْأَسْرَارِ* Абдуррахмана Чишти⁴⁴), п въ *مَرَاتِ السَّالِكِينَ*, автографъ котораго хранится въ библиотекѣ С.-ПБ. Университета⁴⁵).

مرآت السالکین Oписаніе рукописи

Эта рукопись in-8° (21 × 13,5 см. 4 → 187 → 4 fol. à 15 lin. ۱۴۴۰) происходитъ изъ коллекціи покойнаго профессора Казембека, которому она была преподнесена авторомъ, озаглавлена: *كتاب مرآت السالکین مناقب قطب العارفين* حضرت خلیفہ محمد امین معروف بایشان پیر مدینی قدس الله سره и содержитъ жизнеописаніе Даһбидскаго⁴⁶) шейха Мухаммадъ-Амина, род. въ ۱۱۰۱ г., ум. въ ۱۲۲۱ г. 27-го рамазана; отецъ его, Ходжам-бәрди по имени, былъ изъ знатныхъ Самаркандинскихъ узбековъ, а авторъ — внукъ шейха. Начинается сочиненіе слѣдующими словами: بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي يَعْلَمُ الْأَنْوَارَ نُورُ قُلُوبِ الْعَارِفِينَ بِلَوَامِ الْأَنوارِ وَرُؤُمِ ارْوَاحِمِ بِرَوَاعِ الْأَسْرَارِ وَالصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ عَلَى

39) Rieu 349, соч. въ ۱۸۷۰ г.; я цитирую по изданію Nassau Lees — Naf.

40) Rieu 353, соч. въ ۹۹ г. — Raš.

41) Rieu 356, соч. въ ۱۸۷۰ г. — Saf.

42) См. прим. 3 на стр. 105(1) — ниже за № С.

43) Въ Имп. Публичной Библиотекѣ я не могъ справиться; м. б. въ Казани отыщется экземпляръ этого сочиненія.

44) Rieu 359, соч. въ ۱۸۷۰ г. За неимѣніемъ въ С.-Петербургѣ рукописи этого сочиненія, по просьбѣ моей, проф. Е. Д. Ross имѣть любезность сообщить мнѣ списокъ статьи, помѣщенной ниже за № D, за что считаю пріятнѣмъ долгомъ выразить ему здѣсь искреннюю признательность.

45) За № 596 (Казѣ. 91) — MS.

46) Н. Веселовскій. Дагбидъ: Зап. Вост. Отд. ИРАО. III, 85 сл.; это селеніе лежитъ не далеко отъ Самарканда.

رسوله محمد واله واصحابه الانبياء اما بعد كمترین معنیمان الطاف ابزدی میرزا
مقصود اللہ عبیدی البخاری که یکی از خادم زاده‌ای طریقہ احریۃ صدیقة نقشبندیۃ
امرازیۃ مجددیۃ دعیبیدیہ قرس الله ارواحهم العلیہ آئی درویش حضرت حسین‌خانه
ونقنس از روی لطف وکرم این سک کرکین سوداشرشت حیرت مآل را بصحت مظہر
الهدایت اهل کمال رسانید وجہرة اخلاص خود را [2] بدرگاه اهل حال میمالبد اشاره ۵
از ارواح طبیۃ این بزرگواران میغواستکه فلمی چند از حالات و مقامات پیران طریقہ
علیۃ نقشبندیۃ دعیبیدیہ بطریق ملغوظ خبر بر غایید کرجه این فلاہ بند قابلیت تغیر
حالات و کرامات این نطاۃ صافیۃ علیہ ندارد اما یعنی روحانیت اخلف الخلفاء الاکرم
الاعظم الشیعی الشیعی افضل الاقدم نجم اللہ والطربیة والذین سُمِّیَ سید المرسلین چدننا
وعادینا جناب ذلیلہ محمد امین النقشبندی الشیعی بایشان پیر دعیبیدی قرس الله ۱۰
ابو المظفر والمنصور سید امیر نصر الله محمد پھادر царствованія бухарского эмира سرہ العزیز تنصیل میغمابر
درین) (1827-1860)، на основанії записокъ другого лица سلطان
اثنا قاضی زادہ سرقندی میر ابو طاهر مفتی طریقہ دعیبیدیہ که مقامات حضرت
جدی و مولائی است تالیف غوده برآقم این گروه فرستاد و عطالعہ آن کوشیدم حالتی ۱۵
دست داد اشاره از ارواح طبیۃ اکابران طربت در این وقت باقدام این رساله
(میغواستم الح و раздѣлено слѣдующимъ образомъ (fol. 6 v.):

مکافثہ اول در ذکر طبقات سلسلہ نقشبندیہ الح
 نکنة اول در مرانیب سلسلہ علیہ بطريق اجال (9) دویم در ولادت باسعادت
 حضرت سید المرسلین الح (13) سیوم در ذکر چهار یار سید ابرار که اندر راه 20
 معاملت بعد از شاه رسالت بنور حدایت عالمی را منور کرده اند (19) چهارم
 در ذکر طایفۃ اهل بیت واکابران راه طریقت بطريق تفصیل (v. 31)
 مکافثہ دویم در نکشیف ولادت حضرت ایشان پیر دھبیدی
 نکنة اول در شرافت وجود انسان (v. 87) دویم در ولادت حضرت جدی الح
 (v. 89) سیوم در آداب پرورش اطفال (v. 91) چهارم در اسرار بلاغت حضرت 25
 ایشان پیر د (v. 94)

مکافه سیوم در اسرار بدبایت حضرت ایشان پد وصول ایشان بحضرت سید موسی خان خواجه دعیبدی نکته اول در بدبایت دا پد (96 v.) دویم در اجازت خلافت ایشان پد (100 v.) سیوم در اخلاص و محبت دا هرشد بزرگوار خود (102) چهارم در نهایت احوال و کمال دا پد (104)

مکاشة چهارم در مشایخت دا پد در خانقاہ دهبید و بعد از نقل پیر بزرگوار خود نکته اول در شکایت جماعت که در طریقہ علیہ احوالات نموده اند (106) دویم در مشایخت دا پد در طریقہ علیه (107) سیوم در معرفت حقیقت سلسلہ دهبیدیه واصول آن از طریقہ نقشبندیه امراریه (109) چهارم در مذاہی خانقاہ فیض آکاه ۵ دهبید و مشایخان آن مکان (110 v.)

مکاشة پنجم در بیان روش سلوک دا پد در طریقہ علیہ دهبیدیه نکته اول در افضلیت طریقہ علیہ صدیقه نقشبندیه از سایر طرق (111 v.) دویم در عبادات عادات یومیه و لیلیه دا پد (117 v.) سیوم در تعلیم دا طایفه خسنه را بر طالبان (119 v.) چهارم در تعلیم نفی و اثبات و مراقبات بعد از ۱۰ تصفیه و نزکیه لطایفات (123 v.)

مکاشة ششم در ایضاح ارادت عده السلاطین امیر المؤمنین سید امیر حیدر پادشاه و مناقب وی

نکته اول در ارادت و اثبات پادشاه مذکور بع دا پد (132) دویم اخلاص و محبت پادشاه بع دا (134 v.) سیوم مراسلات و عربابات پادشاه بع دا (135 v.) چهارم ۱۵ عرالت پادشاه در احکام شریعت نبوی عم و شجاعت و وفاتش (136 v.)

مکاشة هفتم در ایضاح کرامات و اثبات ولایات اولیاء الله نکته اول در اثبات کرامات اولیاء الله (137) دویم در اثبات ولایات اولیاء الله (138 v.) سیوم در ذکر کرامات اولیاء الله (140) چهارم در ایضاع کرامات و خوارقات دا پد (143)

۲۰ مکاشة هشتم در ایضاح توجه دا باطراف و اکناف بلاد اسلام و روی ارادت آوردن طالبان از بلادها

نکته اول در تصرف و قوہ باطن دا پد (152 v.) دویم ارادت آوردن طالبان از بلاد اسلام در خانقاہ دهبید (153) سیوم در جمع آمدن طالبان بصحت مظہر الہدایت دا (154) چهارم در مرائب کمال حضرت سید موسی خان خواجہ دهبیدی (156) ۲۵

مکاشة نهم وفاة دا بیوار رحمت الهی نکته اول بعض چیزها که از دا قبل از وفاة صادر میشد منجر همه بکرامات و خوارقات بود (158 v.) دویم در ایام نقل حضرت در اخیر دهه ماه رمضان

شرافت نشان (160) سیوم در وفاة دا واجتمع مریدان علیا و امرا وسادات
بر جنائزه رحمت اندازه ایشان در خانقاہ دهیبد (161) چهارم در تصویرات خانقاہ
و تربه پاک مشایعان افتاده خاک دهیبیدیه الل (162)

مکافحة دهم در نکشیف ایضاخ مرانب درجات خلفاء دا پد

نکته اول در ایضاخ اسرار خلفاء مخدومزاده کان دهیبد (163) دویم در اسرار ۵
خلفاء سادات و علماء صوفی المشیرب ایشان (168) سیوم در نکشیف خلفاء
منتھیان که از دامان فیض تربیة دا بروی کار آمن اند (176) چهارم در مدفع
اصحاب كامل النصاب ایشان که بكمالات نبوت مشری شده اند (179)

مکافحة پازدهم در خانائے کتاب مستطاب و سبب اقدام بر جع این اوراق

نکته اول در شکرانه پروردگاری که بدرای سلسلة عليه زبان خامه ۱۰
فیض ارتیاض را کویا کرد ایند (180 v.) دویم سبب اقدام این مؤلف بر جع
این اوراق بتوفيق قادر خلائق (181) سیوم در حین سیاحات بعض واقعات
حالات برآقم روی غوده است (182 v.) در خانائے کتاب (186 v.)

Описанию жизни и доблестей своего дѣда, авторъ предпосыпаетъ краткія замѣтки о его предшественникахъ, въ томъ числѣ и статейку о Ахмад-и-Ясави, сообщеннюю ниже подъ № E.

Въ концѣ текстовъ прилагается указатель собственныхъ именъ, встречающихся въ этой статьѣ.

B.

از کتاب رشحات عین الحیات

§ 1 خواجه اجد یسوسی رچه الله خلیفه سیم بوده اند از خلفاء خواجه^a یوسف همدانی^b قتس سره و ترکان ایشان را آتا یسوسی گویند و اتا را که بترك پدرست بر مشایع ترک اطلاق کنند^c مولد ایشان یسی است که شاهزاد است مشهور از بلاد ترکستان و قبر مبارک ایشان نیز^d آنجاست، صاحب آیات و کرامات جلیله و مراتب و مقامات رفیعه بوده اند و ایشان در طفیل منظور نظر کیمیا اثر باب ارسلان^e شده اند که از قدماء مشایع ترک واژ عظاماء ایشان بوده اند و گویند باب ارسلان^f باشارت مشتغل بر بشارت حضرت رسالت صلوات الله وسلامه علیه بتربیت وی شغل گرفته اند و خواجه را در خدمت و ملازمت ایشان ترقیات^g کلی واقع شده و تا باب ارسلان در قید حیات بوده اند خواجه بر سبیل دوام ملازمت ایشان قیام می نموده اند و بعد از وفات ایشان هم باشارت 10 ایشان بخارا آمده اند^h و سلوک ایشان در خدمت خواجه یوسف تمام گشته و بدرجۀ تکمیل وارشاد رسیده اندⁱ و در رساله بعضی از متاخران مشایع این خاندان^j قتس الله تعالی ارواحهم چنین مذکور است که بعد از وفات خواجه عبد الله برق^k و خواجه حسن انداق^l چون خلافت نخواجه اجد یسوسی رسید و بدعوت خلق در بخارا مشغول شدند بعد از چند گاه که ایشانرا بنابر اشارت غیبی بجانب ترکستان عنیمت افتاد در

M — cod. Mus. Asiat. № a, 581 fol. 8; U — cod. bibl. Univ. Petrop. № 293 fol. 5 v.

a) U 6 — b) > U; род. ff. г., ум. ого г., см. В. Я. Жуковский, Развалины старого Первя (Материалы по археологии России. № 16. Спб. 1894) р. 167 sqq. — c) > U — d) ارسلان M; это подтверждается собственными словами Ахмада, см. выше прим. 29) — e) ترقی U — f) Статья об Ахмад-и-Яави въ соч. Дара-шікоғомъ въ 1499 г. (Аз. Муз. № 581 f. 74) заимствована очевидно изъ рушحات; стоитъ привести только конецъ: وسر حلقة مشایع ترک ایشانند منصور اتا که پسر باب ارسلانند وسعید اتا وسلیمن اتا وحکیم اتا از خلفای ایشانند وفات خواجه اجد یسوسی در سال ۵۷ هجری g) неизвестно, какое имеется въ виду сочинение — h) первый замѣститель ходжы Юсуфа; авторъ M 7. U 5 объясняетъ (по) انساب سمعانی (رسحات) прозвище отъ «овца», т. е. بَرْهَ فَرُوشٌ گوسمنددار بَرْقٌ — i) 1. с. 171. 172 — i) 1. с. 171; Saf. 74; MS. 46; по M 7. U 5 имя этого второго замѣстителя было ابو خد حسن بن حسين سدهفسنگی بخارا وسمعانی در انساب خود آورده که در مرو دهی دیگر است بر دوفرسنگی شهر که آنرا نیز انداق گویند و انداق معرب اندک است و خواجه حسن از انداق بخاراست نه از انداق مرو

وقت رفتن همه اصحاب را متابعت و ملازمت حضرت خواجه عبد الخالق غجدوانی رقدس
الله تعالی سره وصیت نمودند بعد ازان بجانب یسی توجه فرمودند، پوشیده نماند که
خواجه اچد یسوی قدس سره سرخلیقه مشایع ترکند واکثر مشایع ترک را در طریقت
انتساب بدیدشانست و در خاندان^{۱۶} ایشان بسی بزرگان و عزیزان بوده اند که ذکر مجموع
ایشانرا علی حدده کتابی داید لاجرم بدکر ساسانه از اصحاب خواجه که تا زمان حضرت
ایشان^{۱۷} متصل است اکتفا می نماید بعد ازان شروع میکند در لآخر حضرت خواجه عبد
الخالق غجدوانی که خلیقه چهارمند از خلفاء^{۱۸} اربعه خواجه یوسف همدانی قدس الله
تعالی ارواحهم^{۱۹} وبدانکه خواجه اچد را چهار خلیفه بوده است که ذکر ایشان برسبیل
اجمال ایجاد می باید و باشه التوفيق

§ ۲] منصور آتا روجه الله تعالی خلیقه آوند از خلفاء خواجه اچد وایشان فرزند
رشید یاب ارسلان^{۲۰} بوده اند وعلم بعلم ظاهر وباطن ودر مبارئ کار از والد بزرگوار خود^{۲۱}
تریبیتها یافته اند وبعد از وفات والد هم بفرموده ایشان ملازمت خواجه شناخته ودر
ظل عنایت ایشان بدرجۀ عالیه اهل ولایت رسیده اند^{۲۲}

§ ۳] عبد الملک خواجه روجه الله تعالی فرزند بزرگوار منصور اقاست و بعد از وی بجای
وی در نشسته و میان بتربیت مستعدان برو^{۲۳} بسته وسالها بر مسند ارشاد بوده
وطالبان طرق را راه راست ارشاد نموده^{۲۴}

§ ۴] تاج خواجه روجه الله تعالی فرزند عزیز عبد الملک خواجه بودند^{۲۵} وپدر بزرگوار زنگی
اقاست که بعد ازین ذکر ایشان می آید^{۲۶} و تاج خواجه بعد از تحصیل علوم رسوم در علم
طریقت وحقیقت تربیت از والد شریف خود یافته و بعد از بلوغ بدرجۀ کمال و اكمال
بتربیت ناقصان شناخته

§ ۵] سعید آتا روجه الله تعالی خلیقه دویم خواجه اچد بوده اند وباشارت ایشان^{۲۷}
تربیت مریدان نموده

§ ۶] صوفی محمد دانشمند خلیقه سیوم اند از خلفاء اربعه خواجه اچد وسالها بر
مسند ارشاد بوده اند وخلق را بحق دعوت نموده^{۲۸} حضرت ایشان میفرموده اند که^{۲۹} صوفی
محمد دانشمند مرد بسیار دانا^{۳۰} متشرّع ومتّفی بوده است حضرت^{۳۱} خواجه اچد که به
یسمی آمده اند بذکر جهار مردم را مشغول گردانیده اند خدمت صوفی محمد دانشمند را^{۳۲}

ر شکات по M 14 v., U 12 v. отецъ его назывался عبد الجمیل امام³³ да же сказано:
مولд و مدفن ایشان د غجدوان است از ولایت تخارا و آن دهی است بزرگ شیرمانند
و درین کتاب هر جا که لفظ حضرت ایشان برسبیل اطلاق предисловій авторъ сказаъ: «
حضرت ایشان³⁴ برسبیل اطلاق³⁵ ایراد نمود مراد حضرت ولایت پنهانی عبید الله ... بود
обыкновенно, умерший въ окрестностяхъ Самарканда въ ۸۹۰ г.; хронограмма Джами на
смерть его сообщена бар. Розеномъ въ Coll. scientif. de l'Institut des ll. огг. III, 247, ср.
тамъ-же 122, и Naf., p. ۶۱۵ — m) > M — o) > U — p) — r) — دان — e) — چون — q) +
کرده (p) راه رشد نموده U — a) — دان — r) — چون — q) + میشود

^B بخاطر رسیده که⁴ حضرت خواجه را از ذکر چهار منع کند از سنبل خود که روان شده است معلوم حضرت خواجه شده است⁵ که بجهت احتساب می آید پیش از آنکه ملاقات واقع شود در روی تصرف کرده اند و در حین ملاقات کار و پرا تمام کرده اند

7) حکیم اتا رجه الله تعالی از کبار مشائخ ترکمن و خلیفه چهارم خواجه اجد اند

نام ایشان سلیمان است و حکیم لقب و حکمهای ایشان که بزبان تری در معاملات درویشان گفته اند در میان مشائخ تری معروف و مشهور است⁶ واژ جمله فواید انفاس ایشان است این مثل که در احترام خلق و اغتنام وقت فرموده اند «هرم کورسانخ خضر بیبل هرتون» کورسانخ قدر بیبل⁷ یعنی هر کس که بینی خضر دان و هر شب که آید قدر شناس و این مثل «یگر نیز بایشان منسوب است که در کسر نفس خود گفته اند 50 بارجه بخشی بزم سمان بارجه بخدای بزم سمان» یعنی همه نیک یما بد همه گندم ما کاه و مسکن حکیم سلیمان ولایت خوارزم بوده⁸ و آنجا از دار⁹ فنا بدار بقا¹⁰ رحلت فرموده اند در موضوعی که آنرا آفاق قرغان¹¹ گویند یعنی قلعه سفید و قبر مبارک ایشان آنجا معروف و مشهور است بیوار و گنبد¹²

8) زنک اتا رجه الله تعالی ایشانرا زنگی بابا نیز گویند اعظم و اقدم خلفا و اصحاب

55 حکیم اتا بوده اند و مولد و مسکن ایشان ولایت شاش بوده و قبر مبارک ایشان نیز آنچاست و خلق بزیارت آنجا روند و همدادات و اصل شوند¹³ خدمت مولانا محمد قاضی¹⁴ علیه الرجه از حضرت ایشان نقل کردند که میفرمودند هرگاه بزیارت زنگی اتا می آید از قبر مبارک وی همه آواز الله الله می شنوم¹⁵ ایشان نبیره باب ارسلان بوده¹⁶ اند و فرزند تاج خواجه و سالها در ظل¹⁷ هجایت و تقدیمت والد شریف خود بوده اند و بعد از 60 وفات والد باشارت غیبی و اماء لازمی عمرها ملازمت حکیم اتا نموده اند¹⁸ و بعد از وفات حکیم اتا زوجه ایشانرا که عنبر¹⁹ انا نام اوست و دختر براق²⁰ خان بوده بمحاله عقد خود در آورده اند و ایشانرا از عنبر انا اولاد و احفاد بزرگوار پیدا²¹ شده همه عالم و عامل وفاصل و کامل که هر یک در زمان خود مقتدای سالکان و راهنمای طالبان بوده اند²² گویند حکیم اتا سیاه چرده بوده اند روزی عنبر انا را بخاطر گذشته که «چه بودی²³ اگر حکیم» 65 سیاه چرده نبودی²⁴ حکیم را بر خاطر وی اشرافی شده است فرموده اند که زود باشد که به سیاه تری از من مصاحب شوی آن بوده است که بعد از حکیم²⁵ نصیب زنگی اتا شده است²⁶ و بعضی گفته اند زنگی اتا بحسب ظاهر حکیم اتا را در نیافتہ بوده اند و تربیت حکیم اتا ایشانرا بحسب معنی و روحانیت بوده نه بحسب ظاهر و صورت و قول اول اصح است²⁷ و گویند وقتی که حکیم اتا در ولایت خوارزم وفات باقتند زنگی اتا در

اق قرغان (y) — M 9 — t) > U — v) U 7 — u) M ذنیا (x) — e) U — t. e. 8) M 9 — t) > U — v) U 7 — u) کون (y) — a) U — a) авторъ сочиненія, сліслея العارفін, котораго нѣть въ С.-Петербургѣ; умеръ въ ۹۱۱ г., какъ видно изъ хронограммы въ. تاریخ‌شناسی راقم²⁸ гласящей: C.-Петербургѣ; умеръ въ ۹۱۱ г., какъ видно изъ хронограммы въ. تاریخ‌شناسی راقم²⁹ гласящей: راقم³⁰ гласящей: راقم³¹ гласящей: راقم³² гласящей: راقم³³ гласящей: راقم³⁴ гласящей: راقم³⁵ гласящей: راقم³⁶ гласящей: راقم³⁷ гласящей: راقم³⁸ гласящей: راقم³⁹ гласящей: راقم⁴⁰ гласящей: راقم⁴¹ гласящей: راقم⁴² гласящей: راقم⁴³ гласящей: راقم⁴⁴ гласящей: راقم⁴⁵ гласящей: راقم⁴⁶ гласящей: راقم⁴⁷ гласящей: راقم⁴⁸ гласящей: راقم⁴⁹ гласящей: راقم⁵⁰ гласящей: راقم⁵¹ гласящей: راقم⁵² гласящей: راقم⁵³ гласящей: راقم⁵⁴ гласящей: راقم⁵⁵ гласящей: راقم⁵⁶ гласящей: راقم⁵⁷ гласящей: راقم⁵⁸ гласящей: راقم⁵⁹ гласящей: راقم⁶⁰ гласящей: راقم⁶¹ гласящей: راقم⁶² гласящей: راقم⁶³ гласящей: راقم⁶⁴ гласящей: راقم⁶⁵ гласящей: راقم⁶⁶ гласящей: راقم⁶⁷ гласящей: راقم⁶⁸ гласящей: راقم⁶⁹ гласящей: راقم⁷⁰ гласящей: راقم⁷¹ гласящей: راقم⁷² гласящей: راقم⁷³ гласящей: راقم⁷⁴ гласящей: راقم⁷⁵ гласящей: راقم⁷⁶ гласящей: راقم⁷⁷ гласящей: راقم⁷⁸ гласящей: راقم⁷⁹ гласящей: راقم⁸⁰ гласящей: راقم⁸¹ гласящей: راقم⁸² гласящей: راقم⁸³ гласящей: راقم⁸⁴ гласящей: راقم⁸⁵ гласящей: راقم⁸⁶ гласящей: راقم⁸⁷ гласящей: راقم⁸⁸ гласящей: راقم⁸⁹ гласящей: راقم⁹⁰ гласящей: راقم⁹¹ гласящей: راقم⁹² гласящей: راقم⁹³ гласящей: راقم⁹⁴ гласящей: راقم⁹⁵ гласящей: راقم⁹⁶ гласящей: راقم⁹⁷ гласящей: راقم⁹⁸ гласящей: راقم⁹⁹ гласящей: راقم¹⁰⁰ гласящей: راقم¹⁰¹ гласящей: راقم¹⁰² гласящей: راقم¹⁰³ гласящей: راقم¹⁰⁴ гласящей: راقم¹⁰⁵ гласящей: راقم¹⁰⁶ гласящей: راقم¹⁰⁷ гласящей: راقم¹⁰⁸ гласящей: راقم¹⁰⁹ гласящей: راقم¹¹⁰ гласящей: راقم¹¹¹ гласящей: راقم¹¹² гласящей: راقم¹¹³ гласящей: راقم¹¹⁴ гласящей: راقم¹¹⁵ гласящей: راقم¹¹⁶ гласящей: راقم¹¹⁷ гласящей: راقم¹¹⁸ гласящей: راقم¹¹⁹ гласящей: راقم¹²⁰ гласящей: راقم¹²¹ гласящей: راقم¹²² гласящей: راقم¹²³ гласящей: راقم¹²⁴ гласящей: راقم¹²⁵ гласящей: راقم¹²⁶ гласящей: راقم¹²⁷ гласящей: راقم¹²⁸ гласящей: راقم¹²⁹ гласящей: راقم¹³⁰ гласящей: راقم¹³¹ гласящей: راقم¹³² гласящей: راقم¹³³ гласящей: راقم¹³⁴ гласящей: راقم¹³⁵ гласящей: راقم¹³⁶ гласящей: راقم¹³⁷ гласящей: راقم¹³⁸ гласящей: راقم¹³⁹ гласящей: راقم¹⁴⁰ гласящей: راقم¹⁴¹ гласящей: راقم¹⁴² гласящей: راقم¹⁴³ гласящей: راقم¹⁴⁴ гласящей: راقم¹⁴⁵ гласящей: راقم¹⁴⁶ гласящей: راقم¹⁴⁷ гласящей: راقم¹⁴⁸ гласящей: راقم¹⁴⁹ гласящей: راقم¹⁵⁰ гласящей: راقم¹⁵¹ гласящей: راقم¹⁵² гласящей: راقم¹⁵³ гласящей: راقم¹⁵⁴ гласящей: راقم¹⁵⁵ гласящей: راقم¹⁵⁶ гласящей: راقم¹⁵⁷ гласящей: راقم¹⁵⁸ гласящей: راقم¹⁵⁹ гласящей: راقم¹⁶⁰ гласящей: راقم¹⁶¹ гласящей: راقم¹⁶² гласящей: راقم¹⁶³ гласящей: راقم¹⁶⁴ гласящей: راقم¹⁶⁵ гласящей: راقم¹⁶⁶ гласящей: راقم¹⁶⁷ гласящей: راقم¹⁶⁸ гласящей: راقم¹⁶⁹ гласящей: راقم¹⁷⁰ гласящей: راقم¹⁷¹ гласящей: راقم¹⁷² гласящей: راقم¹⁷³ гласящей: راقم¹⁷⁴ гласящей: راقم¹⁷⁵ гласящей: راقم¹⁷⁶ гласящей: راقم¹⁷⁷ гласящей: راقم¹⁷⁸ гласящей: راقم¹⁷⁹ гласящей: راقم¹⁸⁰ гласящей: راقم¹⁸¹ гласящей: راقم¹⁸² гласящей: راقم¹⁸³ гласящей: راقم¹⁸⁴ гласящей: راقم¹⁸⁵ гласящей: راقم¹⁸⁶ гласящей: راقم¹⁸⁷ гласящей: راقم¹⁸⁸ гласящей: راقم¹⁸⁹ гласящей: راقم¹⁹⁰ гласящей: راقم¹⁹¹ гласящей: راقم¹⁹² гласящей: راقم¹⁹³ гласящей: راقم¹⁹⁴ гласящей: راقم¹⁹⁵ гласящей: راقم¹⁹⁶ гласящей: راقم¹⁹⁷ гласящей: راقم¹⁹⁸ гласящей: راقم¹⁹⁹ гласящей: راقم²⁰⁰ гласящей: راقم²⁰¹ гласящей: راقم²⁰² гласящей: راقم²⁰³ гласящей: راقم²⁰⁴ гласящей: راقم²⁰⁵ гласящей: راقم²⁰⁶ гласящей: راقم²⁰⁷ гласящей: راقم²⁰⁸ гласящей: راقم²⁰⁹ гласящей: راقم²¹⁰ гласящ vessi

تاشکند بودند علی الفور بطرف خوارزم روان شدند و هیچ جا مکث نکرده اند تا رسیدند
و شرط زیارت قبر حکیم^۱ و پرسش اهل مصیبت بجای آورندند، وبعد از انقضاء مدت^۲ 71
عدد عنبر انا محروم را نزد وی^۳ فرستادند و خطبه کردند^۴ و او روی بر تاقته گفت من
بعد از حکیم بحالة ازدواج کسی در نیایم بتخصیص این زنگی سیاه و درین روی بر
تاقتن گردن او کم ماند و مضرب گشت آن محروم نزد زنگی انا آمده ماجرا باز گفت زنگی
انا باز بود پیغام داد که یاد داری آنرا که در خاطر تو گشته بود که چه بودی اگر حکیم^۵ 75
سیاه چرده نبودی و حکیم بر خاطر تو مشرف شده فرمودند زود باشد که بسیاهتری از من
صاحب شوی چون محروم آن سخن بعنبر انا گفت یادش آمد و بگریده افتاده و گفت رضا
دادم با آنچه مراد ایشانست و فی الحال گردن او راست شد و بحالة ازدواج^۶ ایشان در آمد^۷
و ایشانرا چهار خلیقه بوده است اوزن حسن اتا و سید اتا و صدر اتا و پدر اتا که این
چهار در مباری^۸ حال در یکی از مدارس بخارا بتحصیل علم اشتغال داشته اند و با تلاقی^۹ 80
یکدیگر همت بر مطالعه می گماشته اند و در یک شب هر چهار را داعیمه سلوک این راه
پیدا شد^{۱۰} واردت به طریق حق از خاطر ایشان^{۱۱} سر زده^{۱۲} علی الصباح خانها بتاراج داده
اند و از مدرسه روی در صحرا نهاده اند و جانب ترکستان رفته بصحبت زنگی انا افتاده
اند و ذکر هر یک بر سبیل ایجاد ایراد می یابد و داننه التوفیق^{۱۳}

﴿ اوزن حسن اتا رجه الله تعالی خلیفة اولست از خلفاء اربعه زنگی انا، گویند 85
چون این چهار عزیز بولایت تاشکند رسیده اند در صحراي^{۱۴} میگذشته اند سیاهی
دیده اند با لبهای سطبر که گله^{۱۵} گاو پیش خود داشته و می چرانیده و اوی زنگی انا بوده^{۱۶}
وطریق ایشان در مباری کار وبار تجییت ستر حال وکسب معیشت آن بوده که گاوان
اهل تاشکند را می چرانیده اند واژ اجره آن قوت عیال و اطفال بهم می رسانیده^{۱۷}
گویند هرگاه زنگی انا در صحرا بعد از نماز بذکر چهره مشغول می شده اند گاوان ترک 90
چرا کرده گرد ایشان حلقة می زده اند و تا ایشان بذکر مشغول می بوده اند گاوان اصلا
چرا نمی خوده اند^{۱۸} چون آن طلبه علم نزدید انا رسیده اند دیده اند و بیانه
پشته خار درشت را در هم می شکنند و در^{۱۹} یکدیگر می گویند که بر^{۲۰} رسن بنندند و بخانه
برند و آن خارها در پای ایشان نمی خلد^{۲۱} متعجب شده پیش رفته اند و سلام کرده اند
و انا جواب داده^{۲۲} و پرسیده که شما درین دیار غریب می خاید چه کسانید و از کجا می 95
آیید^{۲۳} گفته اند ما طبله علم بودیم و در بخارا بتحصیل علوم^{۲۴} قیام می خودیم ناگاه دلهای
ما از مطالعه و مباحثه گرفت^{۲۵} واردت سلوک از باطنیای ما^{۲۶} سر زد اکنون بطلب
تحقیقی ازان دیار بیرون آمده ایم میخواهیم که بویی از حقیقت تهمشام ما رسد هر سو
می پوییم و مرشدی کامل و مکمل میجوییم که بعد ازین ملازمت و متابعت وی نمایم باشد
که از کرکه بُعد و نقصان بد رجه قُرب و کمال بر آیم^{۲۷} انا فرموده اند باشید تا من بموی 100
کشم و شمارا با آن مرشد نشان دهم پس روی بطرف شمال و جنوب و مشرق و مغرب آورده

i) U 7 v. — l) M 10 — m) U 8 — n) U 8 —
U تا خطبه کند (j) — k) M 10 v. —
U بکرهت (r) — s) M 10 v. —

Mst.-Taz., str. 85.

B اند واستنمشاق هوا کرده واز هرسوی بیو کشیده گفته اند که هر چار حد عالم را بموی
کشیدم در تمام ربع مسکون کسی نیز از خود ندیدم که تواند که شما را از نقصان رهاند
ویکمال رساند، سید اتا ویدر اتا را ازین سخن انکاری *در باطن آن پیدا شده، سید اتا
105 بدل اندیشیده که من سید و عالم باشم کی تابع این سیاه گاوچران شوم، ویدر اتا بخاطر
گذرانیده که این زنگی شترلب را بینید که چه نوعی غریب من کند، اتا اوزن حسن
اتا و صدر اتا بران دموی انکاری نکرده اند و بیاطن گذرانیده که می تواند بود که حضرت
حق سبحانه نوری درین^۱ سواد و دیعت نهاده باشد، زنگی اتا مقارن این حال در باطن
هر چهار تصرف کرده اند دلهای ایشانو بجانب خود متعلق و منجذب گردانیده، اول
110 کسی از ایاران که پیش رفته و بر دست اتا بیعت کرده و انبات آورده او زون حسن اتا بوده
واؤل کس^۲ ازین چهار عزیز که^۳ اذن ارشاد یافته بعد از بلوغ بدرجۀ کمال او زون حسن
اتاست

§ ۱۰ سید اتا رجه الله تعالیٰ خلیفه دوم زنگی اتاست ونم وی سید اجد است
ویسید اتا معروف و مشهور است، گویند سید اتا در اثاثی ملازمت زنگی اتا هر چند
115 ریاضت می کشید در باطن خود هیچ رشدی نمی دیده و هر چند سعی می نموده بروی
دل او هیچ دری نمی کشود، آخر در دل خود را بعرض عنبر انا رسانیده و گفته سخن شما
نزو اتا درجۀ قبول دارد امیدوارم که در باب من^۴ کلمه گویید باشد که بنظر عنایتی مشرف
شوم، عنبر انا قبول کرده و گفته امشب تو خود را در تمدی سیاه پیچیده بر سر راه اتا
بینداز تا سحر که بطیارت ساختن بیرون آیند و ترا بآن حال بینند مسکن که بر تورم
120 کنند، سید اتا چنان کرده و عنبر انا شب در فراش اتا را گفته که اجد مردی فقیر است
ویسید و عالم است و متّقی است که در ملازمت است هرگز بمنظار خاص مخصوص این جانب^۵
نشده^۶ التقادس دارم که برو رحم کنید، اتا تبسم کرده فرموده اند که سیادت و علم او سد
راه او شده روز اول که مرا بید و من خود را باو^۷ نشان دادم بدل اندیشیده که من سید
و عالم باشم کی تابع این سیاه گاوچران شوم اکنون که تو اورا درخواست کردم از سرگناه او
125 در گذشتم، چون وقت سحر اتا بیرون آمده^۸ چیزی سیاه بر سر راه خود افتاده دیده پای
بران نهاده آن خود سید اتا بوده که زنگی اتا پای بر سینه او نهاده بوده اند و او پای اتا
را بوسیده اتا گفته اند چه کسی گفته اجد است اتا فرموده برخیز که باین شکستن
خود کار تو درست شد و بوی درین محل التفاتی خاص کرده اند، چون سید اتا قد راست
کرده آنچه مقصود وی بوده بر وی منکشف گشته وابواب مواهب وفتح مفتوح شده
130 و باندك فرصتی بدرجۀ ارشاده رسیده و بسی ناقصان را محبتۀ کمال رسانیده، وسید
اتا با حضرت عزیزان^۹ خواجه علی رامتینی^{۱۰} که از اجلّه طبقه خواجگانند قدس الله تعالیٰ

— U آنچنان + سحر اتا بیرون آمده^۸ چیزی سیاه بر سر راه خود افتاده دیده پای —
у Ксі ке کе — u) M 11 — x) U 8 v. — w) M 11 — x) دران (d)
— و اکمال + a) U — b) U 9; онъ носитъ также прозвище
Сиаhei (z) — اورا بخود (y)
— и умеръ въ vri г. (U 22. M 26 v. Saf. 75 v.), а по MS 49 v. въ vqo г.; въ Naf.
р. 484 даты нѣтъ —

ارواحهم وذکر ایشان بعد ازین خواهد آمد معاصر بوده است و میان ایشان مقاومات B واقع شده که در ذکر عزیزان شمیه ازان ایجاد خواهد یافت^{bb}، در مقامات حضرت خواجه بهاء الدین^a قدمی الله تعالی سره مذکور است که^b حضرت^c خواجه نقل کرده اند که وقتی دهقانی زمینی را ارزن می کشته است سید اتا بر وی گذشته واز وی پرسیده که در چه کاری وچه می کاری آن دهقان گفته است که ارزن می کارم ولیکن این زمین ارزن نیکو نمی دهد سید^d اتا آن زمین را خطاب کرده که ای زمین ارزن نیکو بده «گویند چندین^e سال دران زمین ارزن می رسته است بی آنکه تخم کارند

§ 11] **اسمعیل اتا رجه** الله تعالی از کبار خلقا واصحاب سید اتا بوده است^f، حضرت ایشان می فرموده اند که مردم در اوایل حال باسمعیل اتا تعزّزض میکرده اند اتا میگفته من اینها نمی دانم «اشن برم طبیل^g قروم^h» یعنی آش وی می دهم و طبل وی می زمⁱ اتا در نواحی خوزیان^j می بوده است که قصبه ایست میان سیرام^k و تاشکند وموائی آن دیار نسبت بوی متعترض و معتبرض^l بوده اند و دائم غیبت و مذمت وی می کرده اند^m و اتا می گفته این ملايين صابون واشنان منند حضرت ایشان این سخن را از وی بغايت می پسندیده اند واستحسان می فرمودهⁿ، واز انفاس نفیسه ایست که می گفته^o بر 145 آفتاب سایه باش ودر سرما جامه ودر گرسنگی نان حضرت ایشان فرموده اند که این سخن اتا کلام جامعست^p، وهم حضرت ایشان فرموده اند که اسمعیل اتا بعد از انکه مریدی را تلقین می کرده می فرموده که ای درویش برادران طریقت شدیم یک نصیحت از من قبول کن این^q دنیا را یک گبید سبز خیال کن^r وبدان که تویی وحق سبحانه چندان^s ذکر گویی که بغلبه وقهرمان توحید حق سبحانه ماند وپس تو از میان بیرون 150 روی حضرت ایشان می فرموده اند که ازین سخن اتا خیل بوبی می آید^t، وهم حضرت ایشان از خال خود خواجه ابراهیم^u علیه الرجه نقل فرموده اند که حضرت سید شریف جرجانی^v مرا می گفتند شیخزاده از سجدهای مریدان اسمعیل اتا بوی مزاق^w می آید

§ 12] **اسحق خواجه رجه** الله تعالی فرزند اسمعیل اتا بوده است صاحب صفاتی وقت واحوال بزرگ بوده ودر نواحی اسپیچاب می نشسته وآن قصبه ایست میان تاشکند 155 وسیرام شیخ عبد الله خجندی^x علیه الرجه که از کبار اصحاب حضرت خواجه بهاء الدین قدمی الله تعالی سره بوده می فرموده که پیش از انکه بشرف صحبت حضرت خواجه مشرف شدم^y چندین سال^z مرا جذبه قوی رسیده بود بمناز خواجه محمد علی حکیم ترمذی^{aa} قدمی سره رفت ایشان اشارت رسید که باز گرد که مقصود تو بعد از دوازده سال

bb) см. ниже § 19 — c) объ этомъ сочиненіи, **Хواجهъ Меджид Парса называемомъ** также **Хواجهъ Меджид**, см. Rieu 862; Babaуддинъ носитъ прозвище род. въ vsl. г. (у Rieu однако vrl) и умеръ въ vsl. г.; см. M 40. U 83; Naf. p. 439; Saf. 75 v.; MS 49 v.; bar. Rosen l. c. 119 — d) — e) M 11 v. — f) sic M — g) UM wsg. — h) **چهل** U — ff) sic M — i) UM wsg. — j) **چند** او^ر زند^ر — k) **سیرام** M — l) > U — l) > M — m) U — n) — o) см. M 168. U 90 — o) род. vfl. умеръ лтг; M 80 v.; U 64 v. — p) M 12; — q) U 9 v. — r) см. M 168. U 90 — o) род. vfl. умеръ лтг; M 80 v.; U 64 v. — s) M 12; — t) **شال** U — r) про него свѣдѣній не отыскалъ — s) **شوم** U > M — t) **عال** U — u) Saf. 135; — u) **умеръ** geo —

Ист.-Физ. стр. 87.

B دیگر در بخارا حاصل خواهد شد و آن موقوف بظیور خواجه بهاء الدین نقشنبند است
 161 حاطر من فی الجمله آرامی گرفت بجانب خجند مراجعت کرد روزی در بازار می گذشت
 دو ترک دیدم که بر در مسجد^a نشسته بودند و باهم سخنان می گفتند و می گریستند
 گوش فرا داشتم ازین طریق می گفتند مرا بصحبت ایشان میلی خاطری^b شد بایشان
 نیازمندی کرد و مقداری طعام و میوه پیش آوردم باهم گفتند این درویش طالب می
 165 نماید لایق آنست که در خدمت سلطان زاده ما اسحق خواجه باشد چون ازیشان این
 سخن شنیدم باز داعیه من در طلب قوت گرفت تحقیق کرد گفتند قرمذی هیچ نگفتم و چند
 می باشند بصحبت ایشان رفت و اطهار طلب کرد اتا از واقعه قرمذی هیچ نگفتم و چند
 روز در خدمت ایشان بودم و ایشان لطف بسیار نمودند^c روزی فرزند ایشان که جوانی
 بود بغايت رشید و آثار قول از^d ناصیه وی ظاهر بود بولد بزرگوار خود گفت این درویش
 170 مسکین است می باید که در خدمت شما باشد اسحق خواجه فرمودند ای فرزند این
 درویش مرید خواجه بهاء الدین نقشنبند خواهد بود مارا در روی مجال تصرف نیست
 چون از ایشان این سخن شنیدم بقیعن من بحضور خواجه بیغزو^e و ایشان اجازت
 خواست و چند باز گشته و منتظر ظیور حضرت خواجه قدم اناه تعالی سره می بودم تا
 وقتی که در بخارا بشرف صحبت و قبول ایشان مشرف شدم

175 18 [§] صدر اانا و بدر اانا رحیلما الله خلیفه سیم و چهارم زنگی اانا بوده اند و نام ایشان
 مولانا صدر الدین محمد و مولانا بدر الدین محمد بوده است و ایشان را صدر اانا و بدر اانا نیز
 گویند و ایشان همیشه در بخارا هم حجره و همسبق می بوده اند واز يك طرف طعام
 و شراب می خورده اند و بدر يك فراش خواب می کرده اند^f چون بصحبت زنگی اانا پیوسته
 اند روز بروز آثار ترقی از احوال مولانا صدر الدین ظاهر می شده است لیکن در کار مولانا
 180 بدر الدین فرویستگی تمام بوده آخر بخطاطرش آمده که سید اانا عنبر اانا را وسیله
 ساختست^g تا زنگی اانا بحال وی پرداخت من نیز آنجا روم واژ دار الشفاء شفقت ایشان
 درد خود را دوا طلبم پس بوقت فرصت بخدمت عنبر اانا رفته و گریان گردان حال خود باز
 گفته ووی را شفیع ساخته و التماس نموده که در محل بسط اانا بعرض رسانید که بد
 185 الدین می گوید من و مولانا صدر الدین هر دو بنده شمایم جیلت چیست که نظر عنایت
 شما در حق وی زیاده افتاده است اگر از من تقصیری در وجود آمده تنبیه فرمایید تا
 بتدارک آن قیام شمایم چون زنگی اانا آن روز از صحرا در آمده اتفاقا منبسط الحال بوده
 عنبر اانا پیغام مولانا بدر الدین باتا رسانیده والتقاس التفات خاطر کرده اانا فرموده که
 فرویستگی کار او ازان جیلت است که در اول ملاقات و گفت و گوی من شما خطر گذرانید
 که این زنگی شترلیب را بینید که چه دعوی عریض می کند اکنون که تو درخواست
 190 کردی واژ سرگناه وی در گذشتم^h پس ویرا طلبید والتغافلی نمود کهⁱ فی الحال بدرجه و مقام
 مولانا صدر الدین رسید و بعد ازان همیشه در سیر مقامات و منازل سایرین عنان برو

v) — M ساخت a) — U — a sic — x) U 10 — y) M 12 v.; — z) — U زیاده شد; — b) U 10 v. — c) از — d) M 13 — e) — U —

Hist.-Phil. exp. 38.

عنان ورکاب بر رکاب او می سود و در ظهور احوال و مواجهید عارفین شریک و سمهیه او می بود و دیگر هرگز مولانا صدر الدین در هیچ وقتی وحالی بروی فایق و غالباً نکشت و در سالون

¹⁹⁵ [۱۴] آمیین بابا رجهه الله خلیفه صدر اانا بوده و بعد از وی باشارت وی طالبانرا بحق **دغوت خوده**

۱۵ ﴿ شیخ علی شیخ رحمة الله خلیفۃ الماکین بابا بوده و بعد ازوی بجای او بر مسند ارشاد نشسته

16 [§] سواد شیخ روحه الله خلیفه شیخ علی شیخ بوده و بعد از وی مستعدان را تدبیر فرموده

۱۷] **کمال شیخ رجہ اللہ از کبار اصحاب مودود شیخ بوده و در ولایت شاش مقام داشته**
حضرت ایشان می فرمودند که کمال شیخ مرید مودود شیخ بود ویرا در طریقت خادم شیخ
وقتی که ما از سفر خراسان مراجعت کردیم و در تاشکنند اقامت نمودیم وی برای ما بسیار
می آمد بعض از اعزمه اصحاب می گفتند که روزی کمال شیخ نزد حضرت ایشان آمدے بود
فرمودند که برای ما ذکر اڑہ گوی و ذکر اڑہ یک^{۱۰۵} نوع ذکریست در سلسلہ مشائخ ترک که در
وقت ذکر گفتن آوازی مثل آواز اڑہ دوسر از حنجرہ ذاکر بیرون می آید کمال شیخ در نظر
حضرت ایشان بقوت هرچه تمامتر هفت هشت بار ذکر اڑہ گفت حضرت ایشان
حضرت ایشان بقوت هرچه تمامتر هفت هشت بار ذکر اڑہ گفت حضرت ایشان
فرمودند که بیس کنیید که دل ما درد گرفت و بعض^{۱۰۶} اصحاب می گفتند که فرمودند که بیس
کنیید که از عرش تا فرش سوخته شد لحظہ تأمل کرند آنگاه فرمودند دران فکر که اگر
منکری گوید که این چه نوع ذکر گفتن است کسی در جواب وی چه گوید پس^{۱۰۷} این
بیت خواند که: مرغان چن بہر صباھی، خوانند ترا باصطلاحی،

18] خادم شیخ رجہ اللہ تعالیٰ از اجتہاد اصحاب^ا مودود شیخ بوده و در مبارکی ظہور
حضرت ایشان در ما وراء النہر ولایت شاش مرشد و مقتنی ایشان چیزی کثیری^۳ بوده
و بحضورت ایشان ملاقات^{*} می داشته^۴، شیخ جمال الدین بخاری^۵ رجہ اللہ که خلیفہ
وقابیم مقام خادم شیخ بوده ازانجا بهرواء آمدہ ویر سر مزار حضرت مولانا سعد الدین²¹⁵
کاشغرو^۶ قدس سرہ با چیزی کثیر از مریدان اقامست نموده وهم آنچا وفات یافت و قبر وی
بر تخت مزار است این فقیر در^{*} خدمت^۷ ملزمت^۸ مخدومی استادی مولانا رضی الدین
عبد الغفور^۹ علیہ الرحمۃ والغفران گاه گاه بصحبت وی می رفت و وی از شیخ خود نقلها
می کرد و فواید باز می گفت که بعض ازان در ضمن پنج رشکه مذکور می بشود
رشکه^۱ شیخ جمال الدین می گفت که شیخ ما خادم شیخ در آیت^۲ قویل لِقَاسِيَةٍ قُلْوَيْهُم^{۱۰}
من^{۱۱} دُكْرَتَهُ می گفتند که چیزی هستند که از ذکر گفتن قساوت قلب حاصل می

f) > M — g) > M — h) بعض از U — i) M 13 v. — l) U 11 — m) U — k) تختیر — n) کرد — o) ئىخارى? U; про него свѣдѣній не имѣю — p) умеръ въ см. Naf. f. 1r. M 89 v. U > Saf. 81; bar. Rosen l. c. 121 приводитъ изъ تاریخچه راقم' дату ۸۰۹, но это ошибка рукописи; потому же источнику могила его находилась въ خراتىڭ — q) умеръ ۹۱۷ см. M 125 v. U >. Saf. 84. Rieu 350; bar. Rosen l. c. 121 — r) суря 39, 23 —

B گفتند که آنرا بی ادیانه می گویند از سر غفلت مقتضای طبع و نفس پس می شاید که
می ذکر الله اشارت بآن بود اگرچه مفسران غفل عن ذکر الله تفسیر کرده اند
رشحه^۲ وی می گفت که شیخ ما فرمودند حضوری که سالکان را در نهایت ذکر و عبور بر
مراتب آن می باشد می تواند بود که پیش ازان نیز دست دهد لیکن آن حضور را بقا
نمی باشد و بواسطه کشاکش طبیعت زود زایل می شود اما اگر عبور بر مراتب ذکر که
عبارت از مشاهده بعض^۳ انوار و کشوف است کرده باشد آن مراتب چون اجسام طیغه
بیچار طبیعت می نشینند و سالک از مقتضیات طبیعت و پریشانی خواطر خلاص

می شود
رشحه^۴ وهم وی می گفت که شیخ ما می گفتند دلیل بر صحبت حالی که وارد می شود
آنست که در وقت ورود فناشی و نیستی در نهاد سالک پیدا شود و گفت اعمال بر می
خیزد و مشروعت میلی و محبتی تازه پیدا^۵ شود که با حکام شرعی از روی ذوق و بهجهت
بی کلفت و کسالت قیام می نماید^۶

رشحه^۷ وهم وی می گفت که یکی از علماء رسوم نزد شیخ ما آمده بود می گفت حال
اصل رقص و سماع از دو بیرون نیست دران وقت شعور دارند یا ندارند اگر شعور دارند
با وجود شعور حرکت و رقص و اظهار بیخودی بغاایت قبیع است و اگر شعور ندارند بعد از
شعور طهارت ناکرده تمایز می گذارند ازان قبیع تر است شیخ در جواب آن دانشمند گفته
که از اسباب تنفس و ضو یکی آنست که عقل مسلوب می شود چنانچه مجانین را واقع
است و دیگری آنکه عقل مستور می گردد چنانچه در حال اغمای می باشد اما بی شعوری
این طایفه در حال رقص و سماع نه مسلوب شدن عقلست و نه مستور شدن آن بلکه
این بی شعوری را جهت آنست که دران محل عقل کلی از عالم الهی بربین عقل جزوی
فایض می گردد و در مملکت وجود سالک حاکم و غالب می شود و این عقل کلی را قوت و قدرت
آن نیست^۷ که تدبیر و ضبط عالمی کند چه جای تدبیر و ضبط بدنبی پس بدن دران حال
در ظل جایت و تدبیر اوست و آن عقل کلی^۸ مدتی در مقام حفظ و نگاداشت او بلکه نواقع
وضو دران محل نمی ماند چه طالب صادر دران وقت از طبیعت و حکام او بتمام بیرون
می آید و از لوازم بشریت خلاص می شود پس دران وقت بتجدید وضو اصلاً احتیاج
نیافتد

رشحه^۹ وهم وی می گفت که شیخ ما گفتند که بعض مخادیم سلسله خواجهگان قدس
الله تعالی ارواحهم چنین گفته اند که وجود عدم بوجود بشریت عود می کند اما وجود
فنا هرگز بوجود بشریت عود نمی کند معنی این سخن بحسب ظاهر آنست که مراد از وجود
عدم تحقیق صفت عدم است که عبارت ازان بیخودی است که مبتدیان طریق خواجهگان را
در اثنای مشغولی دست می دهد لیکن آنچه حقیقت معنی است وجود عدم عبارت
از ازان نیستی حقیقی است که بر مدرکه سالک پرتو می اندزاد بواسطه کمال شغل

— U هست (x) — w) U 11 v. — t) M 14 — u) U — v) — حاصل می (s) بعضی (s)
y) — ع هستی (z) — ع کل (y)

باطئی وی و خلوٰ دل از نقوش کوئیه واين پرتو هستی حقیقی که بعد ازان بیخودی پیدا
می شود وجود آن عدم است^a واين وجود می کند بوجود بشریت یعنی باز این پرتو^b
ناییدا می شود لوازم وجود بشریت غالب می آید بخلاف وجود موهوب خصائی که وپرا
بقای بعد الفنا گویند که بعد از تحقیق مقام^c فنا پیدا می شود و پس همچنانکه^d فنا را
وجود باقی ازی است این عدم را نیز وجود ازی است واين وجود اگرچه پرتو همان وجود
باقی است لیکن بواسطه عدم تحقیق مقام فنا گاه گاه متواری می شود تا وقتی که ثابت
گردد و مملک شود والله تعالیٰ اعلم

260 [§] تملہ از لکر خواجه علی رامتینی^e] منقول است که خدمت سید اتا که لکر ایشان
در سلسہ خواجه اجد یسمی قنس سرّهما گذشت با خدمت عزیزان در یك زمان بوده
اند و گاه گاه بیکدیگر ملاقات می نموده و خدمت سید را در مباری^f حال بایشان نیقاری
می نموده است روزی از خدمت سید نسبت بایشان صورتی متنافی طریق ادب صادر
شد اتفاقاً در همان ایام از جانب دشت جمعی ترکان تاختی آورده اند و یك پسر سید اتا
را باسیری برده سید متنبه شده و دانسته که این حادثه بواسطه آن بی ادبی واقع شده
مقام معدنرت در آمده و ترتیب سفره کرده و خدمت عزیزان را برای^g ضیافت القاسم خوده
ونیازمندی بسیار پیش برده و ایشان بر غرض سید اتا مطلع شده اند والمقاس وپرا قبول
کرده بسر سفره وی حاضر گشته اند و دران مجلس بسی از^h اکابر و علماء و مشائخ وقت بوده
اند و خدمت عزیزان را دران روز کیفیتی عظیم بوده و وقتی بغایت خوش داشته اند چونⁱ
270 خادم خمکدان آورده و سفره بر زمین نهاده ایشان فرموده اند که علی انگشت بر مملک نزند
و دست بطعام نبرد^j تا فرزند سید اتا بر سر این سفره حاضر نشود بعد ازین سخن لحظه
سکوت کرده اند و حاضران همه منتظر آن نفس بوده اند درین حال نایگاه پسر سید اتا
از در آن خانه در آمده و بیکبار شور و غوغا ازان مجلس در خاسته و مردم حیران و مدهوش
مانده اند پس کیفیت آمدن از وی پرسیده اند گفته که من بیش ازین نمی دام که^k
حالی در دست جمعی از ترکان اسیر بودم و مرا بند کرده دیدار خود می بردند و اکنون می
نگره پیش شما حاضر اهل مجلس را یقین شده که آن تصریق بوده است که از^l خدمت
عزیزان واقع شده همه سر در پای ایشان نهاده اند و دست ارادت داده

a) U 12 — b) M 14 v. — c) M 29 U 24 — e) M 29 v. — f) U — g) > M — h) U 24 v. — i) نکند — k) У — l) Сличеніе сообщенныхъ здесь выдер-
жекъ съ османскимъ перевodomъ, напечатаннымъ въ Константинопольѣ 1477 г.
(Mél. av. V, 474 № 59), хотя обнаружено въ некоторыи неточности переводчика, но не дало
повода къ измѣненію редакціи.

C.

از کتاب خزینه الاصفیاء

قالیف غلام محمد بن مفتی رحیم الله قریشی اسدی البهاشمی الابوری^a

خواجه اجد یسوی قدس سرّه جامعی بود میان علوم ظاهری و باطنی در زهد و ورخ و تقوی
و در شریعت و طریقت درجه ولا ورتیه علیا داشت و خرقه خلافت از خواجه یوسف
همدانی گرفت و بعد از پیر روشنضمیر خود بر مسند ارشاد نشست مولد وی قصبه
بیسی است از ایجاد ترکستان ووی در حالت طفویلت منظور نظر کمیا اثر شیع باب آرسلان
شده از عظامه مشایع ترک بود و شیع باب آرسلان باشارت حضرت شاه رسالت علیه
الصلوة والتحیة تربیت ظاهری و باطنی خواجه اجد میکرد و خواجه اجد را در ملازمت وی
ترقیات کلی واقع شدند و تا حیات شیع باب آرسلان بخدمت وی حاضر ماند چون او
وفات یافت در بخارا آمد و سلوک وی بخدمت یوسف همدانی باعما رسید و صاحب
تمکیل و ارشاد گشت و مخفی ماند که خواجه اجد یسوی سرحلقه مشایع ترک بودند
و اکثر مشایع ترک را انتساب در طریقت بوی است و هزاران طالبان حق بتوجه وی
صاحب ارشاد شدند، وفات او با تفاوت اهل اخبار در سال پانصد و شصت و دو هجری
است و قبر او در قصبه بیسی است، از مؤلف

شیع اجد چون بفضل ایزدی رفت در جنت بزم اجده

نیز نور الهی شهد عیان^b سالی وصل آن ولی متقی

نیز اجد کاشف حق^c کن رقم هم بگو اجد ولی جنتی^d

15

a) Vide supra p. 182 et cf. B § 1 — b) i. e. 260 + 256 + 46 = 562 — c) i. e. 53 + 401
+ 108 = 562 — d) i. e. 53 + 46 + 468 = 562.

D.

از کتاب مرأت الاسرار^e

خوانواده یسویه، منشاً این سلسله از حضرت خواجه اجد یسوی سر^f ترکستان است
وی مرید و خلیفه خواجه یوسف همدانی است وی از خواجه ابو^g علی الفارمدي وی از
خواجه ابو القاسم گرگانی^h وی از ابو عثمان المغربيⁱ وی از خواجه ابو علی کاتب^j وی از
ابو علی روبداري^k وی از سید الطایفه حضرت خواجه چنید بغدادی^l قدس سرّه الی
آخره، الغرض خواجه اجد یسوی موجب اشارت پیر خود در ملک ترکستان رفته بر

a) Cod. Mus. Brit., Or. 216 fol. 23 — b) sic, addas حلقة — c) addidi; def. fvv Naf. 419.
Saf. 73 v. MS 42 v. — d) def. ٥٠ Naf. 347. Saf. 73 v. MS 42 — e) def. ٣٧٣ Naf. 97. Saf. 73 —
f) def. ٣٧١ vel ٣٥ Naf. 227. Saf. 73 — g) def. ٣٧٧ Naf. 223. Saf. 72 v. — h) def. ٣٩٧ (varr. ٣٩٨,
٣٩٩) Naf. 89. Saf. 30 v. —

Hist.-Phil. esp. 42.

مسند ارشاد بنشست عالمی از فیض هدایت او بهرمند گشت و سلسله^۱ نسبت بحضرت خواجه اجد یسوی چند واسطه بحضرت محمد حنیفه بن حضرت علی مرتضی کرم الله وجہه منتهی می شود^۲

i) Cod. fol. 23 v. —

E.

از کتاب مرأت السالکین^۳

حضرت خواجه اجد یسوی قدس الله سره العزیز^۴ ایشان خلیفه سیوم خواجه ابو یوسف^۵ همدانی است و نسب اشرف^۶ ایشان بامازاده محمد حنیفه میرسد بدین طریق خواجه اجد بن ابراهیم بن محمد بن افتخار بن عمر بن عثمان بن حسن بن اسماعیل بن موسی بن هارون بن اسحاق^۷ بن عبد رحمن بن عبد الفتاح بن عبد الجبار بن عبد المتنام ابن امام محمد حنیفه بن امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب رضی الله عنہم^۸ و ترکان^۹ ایشانرا آتا یسوی گویند و اتا بلهظ ترک پدر است مشائخ بزرگ اطلاق کنند^{۱۰} ایشان قائله سالار طریق^{۱۱} چهاریه^{۱۲} اند ولسان الغیب خوانند و ایات حکمت ایشان روضه^{۱۳} ایست از ریاض جنت هرگاه فولان خوشخوان از حکمت سراسر^{۱۴} معرفت ایشان خوانند شورشی در صحبت پیدا میشود^{۱۵} و ایشان را مقامیست خم عشق نام بیرون حصار ولايت ترکستان و مغاره است در زیر زمین و مملو از فیض مبین دران مغاره با نود نه هزار مشائخ^{۱۶} صحبت داشته ذکر لا اله الا الله را بلند گفته اند و این بنتقل صحیح ثابت شده است^{۱۷} راقم اینحرف در ساخ ماه چادری الاوّل در تاریخ شصت چهار^{۱۸} از تاسکند بولایت ترکستان بزیارت خواجه^{۱۹} اجد یسوی آمدم دیدم که آستانه است در نهایت بزرگ وعلو شان ع آستان او سراغ^{۲۰} هرچه خواهی میدهد^{۲۱} مولد و دفن ایشان در یوسی است و تاریخ وفات ایشان سورور اولیا^{۲۲} بوده است وبعضی گویند تاریخ ولادت ایشان است وبعضی گویند^{۲۳} تاریخ ارشاد و خلافت ایشان است والله اعلم^{۲۴}

a) Cod. Univ. Petrop. 596 fol. 46 — b) fol. 46 v. — c) add. بـ quod nescio quid sibi velit — d) sic — e) i. e. ۱۷۶ — f) an ture. copaf ,quaestio? — g) i. e. ۴۶۶ + ۴۸ = ۵۱۶, sine dubio annus quo factus est.

УКАЗАТЕЛИ

географический, биографический, библиографический.

I.

اسیچجان	B 155. 166	خوزستان	B 142.
اواق قرغان	B 52. Nota 4. 9.	خیوق	A 149.
آن ناش	A 415...	ذهبید	N 46; 134,1...
انداق [نخارا و مرو]	B 13 nota.	سیرام	B 142. 156.
باقرغان	106(2). A 90. 117. 129... 208. 327... 400...	شاش	B 55. 201. 213. A 263.
نخارا	B 10. 13. 15 n. 80. 96. 155. 174. 177. C 8.	ظرا	A 150. 158. 167. A 263.
بی نوار ارقاسی	A 89.	عمود دریایی سه	106(2). A 327.
تاشکند	A 806. B 70. 86. 142. 155. 203. E 12.	عراق	B 15 n.
ترکستان	A 88. 333. B 3. 14. 88. C 4. E 10. 12.	نجدوان	N 25.
خیند	B 161. 173.	قچاق	A 263.
خراسان	B 203.	فیریم	کات
خطای	A 268.	کعبه	106(2). A 327.
خم عشق	E 9.	—— حلقه سی	A 196... 292.
خوارزم	A 88. 121—3. 289. 377. 400. 415... B 51. 69.	ماش	A 207...
		ماوراء النهر	106(2).
		منزمانه	B 213.
		هرة	A 366. 375.
		یسی	B 215.
			N 2. B 3. 11 n. 16. 40.
			C 4. 12. E 14.

II.

خ ابراهیم شاشی	B 152.	انا یسموی	B 2. E 6 =
میر ابو طاهر مفتی	188(29),14.	خ اجد یسموی	100(1)... N 29. A 5...
سمرقندی			B § 1. C. D. E.
ابوعثمان مغربی	D 3.	باب ارسلان	= ارسلان بابا
ابوعلی روذباری	D 4.	اسحق خواجه	B § 12.
خ ابوعلی فارمودی	D 2.	اسماعیل اتا	B 154. § 11.
خ ابوعلی کاتب	D 3.	اصغر خواجه	A 120. 288.
خ ابوالقاسم گرگانی	D 3.	المین بابا	B § 14.

أوزن حسن اتا	B 79. § 9.	شيخ ساعت خواجه	A 149...
محمد امین = ایشان پیر دهیبدی	N 29. B 5. 11 n. 25.	م سعد الدین کاشغري	B 215.
باب ارسلان	58. C 4.	سعید اتا	B 11 n. § 5.
باباغه آش ایلتور انا	A 821.	سید اتا (اجد)	A 393... B 79. 104...
بدر اتا	B 79. 104... § 13.		261... § 10.
براق خان	B 61 =	صدر اتا	B 79. 107. § 13.
بوغرا خان	A 94... 282. N 20.	صوفی محمد دانشمند	A 69... B § 6.
ح خ بهاء الدین	B 134. 156. 160. 171.	عبد الجمیل امام	B 15 n.
نقشبند		ح خ عبد الحالق	B 15. 20.
تاج خواجه	B 59. § 4.	محمدوانی	
ش جار الله علامہ شیخ (الرختشی)	A 121... N 28.	عبد الرحمن چشتی	132(28).
م جامی	132(28).	ح عبد الله برق	B 12.
جبرايل	A 386... N 29.	ش عبد الله خیندی	B 156.
سید شریف جرجانی	B 152.	وزیر عبد الله صدر	A 101...
خ جلال الدین	A 380... 382. 423.	عبد الملک خواجه	B § 3.
منخلانه		عبد الله [حضرت ایشان]	B 20. 57. 139...
ش جمال الدین بخاری	B 214...	علی چکری	202... 213...
ح خ جنید بغدادی	D 4.	ح على رامتنی	N 10.
حی خواجه	A 120. 144...	ش على شیخ	B 131. § 19.
ح خ حسن انداق	B 13.	عنبر اانا	B § 15.
حسین واط کاشفی	132(28).	غلام محمد الابوری	A 111.119.154.236...
حضرت عزیزان	B 131.	کمال شیخ	B 61. 116... 180...
حکیم اتا (سلیمان باقغانی)	105(1)... A. B 11 n.	لسان الغیب	C.
سید امیر حیدر پادشاه	45. 60. N 10. 15.	محمد امین دهیبدی	132(28)...
خادم شیخ	B 18.	محمد رسول الله	A 394... N 29.
خدمت عزیزان	B 131 n. 262...	ح محمد پارسا	B 134 n.
حضر	A 17... B 47.	ح محمد حنیفه	D 7. E 2.
خواجم بیردی	132(28).	محمد علی حکیم ترمذی	B 158.
خواجه احرار	B 20 n.	محمد قاضی	B 56.
خواجة بزرگ	B 134 n.	محمد خواجه	A 119. 288.
خواجہ دہبیدی	= موسی خان	میرزا مقصود دهیبدی	133(29),2.
داراوشکوہ	132(28).	منصور اتا	B 11 n. 28. § 2.
مرضی الدین عبد	B 217.	مولود شیخ	B § 16...
الفور لاری		ح سید موسی خان	138(29),27. 134(30),24
زنگی اانا (بابا)	A 302... 304... B 31.	سید امیر نصر الله محمد	139(29),12.
	55. 85... § 8.	پهادر سلطان	
		ح یوسف همدانی	B 1.21. C 2.8. D 2.E1!

III.

T	آخر زمان كتابى	N 10.	T	رساله حكيم اتا	105(1)... A.
A	انساب سمعانى	B 12 n. 13 n.		رشحات عين الحياة	N 40. B.
T	باقرغان كتابى	N 8. 15. 26.		سفينة لاولياء	N 41. B 11 n.
	بيان احوال حضرت	B 56 n.		سلسلة العارفين	B 56 n.
	مهد قاضى		T	ضم نظير كتابى	N 10.
	تاريخ رشيدى	B 56 n.		قصص الانبياء ريفوزى	N 1.
	قارئچه راقم	B 56 n. 216 n.	A	الكتاف	N 23. A 122.
T	حضرت، مریم كتابى	N 9.		مرأات الاسرار	N 44. D.
T	حكم اجد يسوى	N 3. 29. E 7.		الصالكين	132(28)... E.
T	سلیمان اتا	— B 45.		مقامات حضرت	B 133 n.
	خزینة الاصفياء	N 43. C.		خواجه بهاء الدين	
	رساله بعضى از	B 11.	T	مناجات اجد يسوى	N 3.
	متاخران			نفحات الانس	N 39.
	بهائىه	— B 133 n.	Codex Comanicus		128(24).

